

Η

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ἔτος

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα

ὑπὸ

ΖΑΧΑΡΙΟΥ Δ. ΛΑΜΠΙΣΗ.

— 000 —
1. 3

ΤΟΜΟΣ (ΔΕΥΤΕΡΟΣ.)

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ.

1841 , 1842-1843.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

 ΑΡΙΘΜ 13 — Σεπτέμβριος 1842. — ΤΟΜ. Β'.

B. B. 1787

Εὐτυχῶς τὸ προσδιορισθὲν αὐτῆς ἔτος διανύσασα ἡ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ἔμελλε, δι' αἰτίας τινὰς, νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν κοινὴν κατὰ τὰ μέρη μας τύχην τῶν τοιούτου εἴδους πονημάτων. Ἡ εὐγενὴς μ' ὄλον τοῦτο προτροπὴ καὶ ἐνθάρρυνσις τῶν ἐπισημοτέρων τοῦ ἔθνους Σοφῶν καὶ τινῶν φιλελλήνων μὲ παρῶτρυνε νὰ ἐξακολουθῆσω τὴν σειρὰν αὐτῆς ἐπὶ πλέον. Τὴν ἀτέλειαν τοῦ πράγματος καὶ μόνος ηὐτύχησα νὰ γνωρίσω, ἀλλὰ καὶ πλειότερον τούτου, στοχάζομαι, δὲν ἤθελεν ἔχει δίκαιον νὰ ἐλπίσῃ τις κατὰ πρῶτον ἀπὸ μέρη ὅπου ἡ ἔλλειψις καὶ τῶν ἀναγκαιοτέρων ἀκόμη μέσων καὶ ἡ φυσικὴ οὐκ ὀλίγων ἀδιαφορία εἶναι μέγιστα προσκόμματα εἰς τὸν ὅστις ἐπιθυμεῖ νὰ πράξῃ καὶ τὸ παραμικρότερον καλὸν νὰ συνεισφέρῃ καὶ τὸν ἐλάχιστον εἰς τὴν πατρίδα τοῦ ἔρανον. Ὁ σκοπός μου, εἰς τὴν ἐκδοσιν τῆς Φιλολογίας, ἦτο καὶ εἶναι, δι' ἀπανθισμοῦ, μικρὰν τινα μόνον νύξιν διαφόρων γνώσεων νὰ δόσω εἰς τοὺς Ἀναγνώστας μου. — Αἱ γνώσεις εἶναι ἀναμφισβητήτως τὸ πολυτιμότερον πρᾶγμα τῶν ὅσα θυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν, καθότι αὐταί, πρὸς τοῖς ἄλλοις, διευθύνουσι καὶ τὴν χρῆσιν τῶν σωματικῶν μας δυνάμεων, καὶ τὴν βελτιόνουσιν ἐπὶ μᾶλλον. Καὶ ἐκ τῆς ἀπλῆς δὲ παρατηρήσεως φαίνεται ὅτι οὐδὲν ἄλλο μέσον δύναται νὰ καταστήσῃ τοσοῦτον εὐκολοαποκτήτους τὰς γνώσεις, ὅσον τὸ θεῖον τοῦτο χρῆμα ὁ Περιδικὸς τύπος· καὶ μὲ μεγίστην μας ἐκπλήξιν βλέπομεν ὅτι οὗτος πρὸ πάντων συνέτεινε νὰ ἐκαυξήσῃ

μᾶλλον τὰ φῶτα, δι' αὐτοῦ οἱ σοφοὶ Εὐρωπαῖοι ἔφερον διὰ μιᾶς εἰς τοσαύτην μεγάλην πρόοδον τὰς ἐφευρέσεις των, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοσαύτας μεγάλας ὠφελείας ἐξαρύθησαν εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον, ὅσοι ἦσαν ἀνέλπιστοι εἰς τὸν ἀνθρώπινον νοῦν. Ἄν δὲ καὶ τὰ ἡμέτερα ταῦτα ἦναι μικρὰ κατὰ τὸ παρὸν, παραβαλλόμενα μὲ τὰ ἐκείνων, καὶ ἐπομένως μικρὸν ὑπόσχονται καὶ τὸ ὄφελος δὲν πρέπει ν' ἀπελπίζωμεθα, ἀλλὰ καὶ ν' ἀναπολωμέν μάλιστα ὅτι τέλειον οὐδ' ἐν γενναῖται εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀπὸ πάντων δὲ τῷ χρόνῳ πέφυκεν αὐξήσει. — Ἐν τοσούτῳ δ' ἡ Φιλολογία δὲν λείπει νὰ παρακαλέσῃ τοὺς Λογίους, ἵνα, μὲ τὴν συνήθη αὐτῶν προθυμίαν καὶ ὀργῶσαν θέλησιν, συνεισφέρωσιν εἰς αὐτήν, εἴτε ἐκ συνθέσεως εἴτε ἐκ μεταρράσεως, πᾶν ὅ, τι κρίνωσι καλὸν καὶ χρήσιμον εἰς τὴν πρόοδόν μας

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ.

(Ἐκ Διαφόρων Συγγραφῶν Ἀπαδείσματα)

Τὸ πρῶτον καὶ κυριώτερον ἔργον τῶν ὅσοι ἀναλαμβάνουσιν εἰς ἑαυτοὺς τὴν ἀνατροφὴν τῶν νέων, εἶναι νὰ θεωρῶσιν τὴν ὁποίαν οὗτοι ἔχουσι κλισίαν εἰς τινὰ ἐπιστήμην ἢ τέχνην ἢ ἐπάγγελμα. Εἰς τοῦτο δ' ὀφείλουσιν ἀκόμη νὰ προσέχωσι καὶ ὅσοι σκέπτονται δι' ἑαυτοὺς, ἂν καὶ, κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, τὸ πρᾶγμα ἦναι πολλὰ δύσκολον, διότι κανεὶς βέβαια δὲν δύναται νὰ κρίνῃ ἀμερολήπτως περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἰκανότητος. Βέβαια τὸ εἰς ἐμὲ αὐτὸν φαινόμενον μέγα, εἰς ἄλλους εἶναι ἐλάχιστον, καὶ ἐπομένως διὰ τὴν φυσικὴν ἡμῶν φιλαυτίαν δυνάμεθα νὰ ἐπιχειρισθῶμεν πολὺ ἀνώτερον τῶν δυνάμεων καὶ τῶν προτερημάτων μας. Ἐποῦστον δύσκολον μ' ὄλον τοῦτο δὲν εἶναι νὰ κρίνωμεν τὴν ἰκανότητα τῶν ἄλλων, καὶ μάλιστα τῶν νέων.

Παραδείγματα ἐκ τῆς ἱστορίας. — Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, ὑπὸ τοῦ πατρὸς του παρακινούμενος, εἰς τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, νὰ διατρέξῃ τὸ στάδιον εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, ἔδειξεν ἀμέσως τὴν φυσικὴν αὐτοῦ μεγαλειότητα, ἀποκριθεὶς ὅτι ἤθελε τὸ κάμειν " εἶγε βασιλεὺς ἔξειν ἐμελλεν ἀνταγωνιστάς. — Κᾶσσιος, ὁ μετὰ ταῦτα συνομώσας κατὰ τοῦ Καίσαρος, ἔδωκε μέγιστον δεῖγμα τῆς διαθέσεώς του, τύφας εἰς τὴν παιδικὴν του ἀκόμη ἡλικίαν, τὸν υἱὸν τοῦ Σίλλα, λέγων ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατᾶστη δεσπότης τῶν Ῥωμαίων — Ὁ Σκιπίων ἐρωτηθεὶς εἰς τὸν δεῖπνον ποῖον οἱ Ῥωμαῖοι ὤφειλον νὰ ἐκλέξωσι στρατηγὸν μετὰ θάνατον αὐτοῦ; ἰδοὺ ὁ Μάριος ἀπακρίθη ἦτο δὲ τότε ὁ Μάριος μικρὸς παῖς· ἀλλ' ὁ Σκιπίων ἐκ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ἔκρινεν ὅτι εἶχε ψυχὴν προσδιωρισμένην νὰ ἐπιχειρισθῇ μεγάλα πράγματα. — Ὁμολογῶ τῶντι ὅτι μ' ἄκραν τῆς ψυχῆς μου θλίψιν βλέπω τὴν ἀθλιότητα τῶν παιδῶν μας, παρατηρῶν τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ἀκρισίαν πολλῶν ἐκ τῶν οὐπεπόντων τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἀγωγὴν. Εἰς πόσα ἐπ' ἀληθείας ἐκτίθεται ἡ τυρπερὰ παιδικήμας ἡλικία κατ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς εἰς τὰ πρῶτα σχολεῖα διαμονῆς μας! Πόσα πρέπει νὰ ὑποφέρωμεν ἀπὸ τὴν σκληρότητα ἀνθρώπων οἵτινες δὲν δύναται διόλου νὰ διακρίνωσι τὴν ἰκανότητα τῶν παιδῶν, οὔτε κἂν τὸν σκοπὸν καὶ τὴν θέλησιν τῶν γονέων τῶν οἵτινες κατ' ὄλα ἐμπιστεύονται εἰς αὐτοὺς! Ἐκ τῆς ἐλλείψεως δὲ τούτου πόσα ξυλοκοπήματα κατ' ἐκάστην εἰς τὰ ἀθῶα ὄντα, χωρὶς κἀνὲν ἀποτέλεσμα, καὶ μὲ μεγίστην αὐτῶν βλάβην μάλιστα!.. Τὸ αἶσθημα μόνον τῆς ἐντροπῆς καὶ τῆς τιμῆς ἀρκεῖ νὰ διατηρήσῃ τὸν κόσμον ὄλον εἰς εὐταξίαν, ἀνευ τῆς σωματικῆς ποινῆς, πολλῷ μᾶλλον νὰ βελτιώσῃ καὶ νὰ φέρῃ εἰς τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν τὸν νοῦν τῶν ἀδιαφθόρων καὶ ἀθῶων παιδῶν. Ἀλλὰ συχνάκις ὁ παῖς τιμωρεῖται δι' ἀταξίαν ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἐνοήσῃ ποῖος εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ διδασκάλου του ὅταν τὸν παιδεύῃ. Ἡ

π. ρώδης φαντασία του πολλάκις τὸν ῥίπτει εἰς σφάλμα, καὶ τὸ ὁποῖον βέβαια δὲν ἤθελε πέσειν ἂν ἐπίσης δὲν ἦτο δύσκολον εἰς αὐτὸν νὰ τὸ συμπεράνη, ὡς καὶ εἰς τὸν διδάσκαλόν του νὰ τοῦ τὸ ἐξηγήσῃ. (*) Ἀλλὰ καὶ δὲν εἶναι συγκεχωρημένον, διὰ τῆς παρεξηγήσεως μάλιστα τοῦ σκοποῦ του, νὰ διορθώσωμεν τὰ λάθη τοῦ νοῦς μὲ τὴν παιδείαν τοῦ σώματος (†).

(*) Παιδὸς ὀφθαγοῦντος, ὁ Διογένης τῷ παιδαγωγῷ κόνδυλον ἔδωκεν ὀρθῶς οὐ τοῦ μὴ μαθόντος, ἀλλὰ τοῦ μὴ διδάξαντος, τὸ ἀμάρτημα ποιήσας. (Πλούταρχος ὅτι διδασκτὸν ἢ ἀρετῆ.)

(†) Μηγαρί δὲν εἶναι ἄλλα μέσα, λογικῶν ζώων ἀξιώτερα, καὶ νὰ κινήσωσι τοὺς νέους εἰς τὴν ἀγαθὴν τῆς παιδείας ἰκανώτερα παρὰ τὸν ξυλοκοπισμὸν; ἢ μόνων τῶν τολαιπύρων Ἑλληνικῶν παιδιῶν αἱ ψυχαὶ ἀπέθρησκον τόσοι, ὡς νὰ ἔχῃ χρεῖαν μάλιστα ὅστις θέλει νὰ τὰς ἡμερώσῃ; ἀλλὰ καὶ ἂν ἦσαν τοιαῦται, ἢ μάλιστα ἄλλο νὰ κάμῃ δὲν δύναται, πλην ἀπὸ λεοντώδῃ καὶ γενναίᾳ νὰ τὰ μεταβάλῃ εἰς ὑποπλα καὶ κακοηθέστατα θηρία. Ἡ παιδεία τῶν νέων δὲν εἶναι ἔργον κλυθουργίας, μήτε οἱ διδάσκαλοι πρέπει νὰ μεταβάλλονται εἰς ἐργοδιωκτὰς μαστιγοφόρους, παρομοίους τῶν ἐργοδιωκτῶν τοῦ Φαραῶ εἶναι ἔργον ἡμερωσεως, χρηστοηθείας, καὶ ἀρετῆς, τὴν ὑποίαν πῶς δύναται νὰ παραδώσωσιν εἰς τὰς νεαρὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, εἴαν δίδωσιν εἰς αὐτοὺς καθημερινὰ παραδείγματα τοῦ ἀγρωτάτου πάθους, τῆς ὀργῆς; Εἰς τῶν φρωτισμῶν ἰδίων τῆς Εὐρώπης τὰ φροντιστήρια ἢ ἐπιβαλλομένη εἰς τὸν ἀτακτοῦντα ἢ μὴ προκόπτοντα μαθητὴν, ἀπὸ τοὺς διδασκάλους τιμωρία εἶναι ὁ ὀνειδισμὸς ἔμπροσθεν τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ, τοῦ περιπάτου, ἢ τοῦ γείματος (ὅταν ἦται κοινοβιακὸν τὸ φροντιστήριον) ἢ στίβησις, ἢ μεταθέσις εἰς τὸν ἔσχατον ἢ ἀτιμότερον τόπον, ἢ προτιμῆσις καὶ ὀφθαλμῶν, εἰς ἐπήκουον αὐτοῦ, τῶν προκοπτόντων. Τὰ αὐτὰ μέσα μὴ ἀμφιβάλλωμεν ὅτι μετεχειρίζοντο καὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν, καὶ τόσοι ἀπέχον ἀπὸ τοῦ νὰ τυραννώσι τοὺς μαθητὰς οἱ διδασκαλοὶ ὡςτε ἰστοχίζοντο ὡς ἴδια τέκνα τοὺς πολλὰ νεαρῶν, καὶ ὠνόμαζον τοὺς ξερχομένους ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, Ὀμιλητὰς, Ἐταίρους, Γνωρίμους, διὰ νὰ ἐξορίσωσιν ἀπὸ τὰς ψυχὰς αὐτῶν, μετὰ τὰ φιλανθρωπὰ τῆς οἰκειότητος καὶ ἰστορίας ὀνόματα ταῦτα, τὸν φόβον, ἐπιτέθειον νὰ δημιουργῇ ἀνδράποδα, ἀλλ' ὄχι σοφοὺς καὶ χρησίμους ἄνδρας. Τὰ αὐτὰ πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα καὶ ἡμεῖς, εἴαν βίλωμεν χωρὶς κερδοθεΐαν νὰ ὀνομαζώμεθα ἀπόγονοι καὶ διαδοχοὶ τῆς ἡμερότητος τῶν Ἑλλήνων. Αἱ ψυχαὶ τῶν νέων εἶναι φυσικὰ συνεισθητικαὶ καὶ φιλότιμοι, καὶ σπανίως, ὅταν ἢ παράδοσις τῶν μαθητῶν γίνεται μὲ μέθοδον, εὐρίσκειται τις ἀναματῶν αὐτῶν τόσων πέτρων, ὅς τις, ἀκούων τῶν συμμαθητῶν τὰ ἐγκώμια, δὲν ἤθελε

Κοραῖς — Αὐτοσχέδιοι στοχασμοί.

Ὅτι ὁ μὴ ξυλοκοπηθεὶς παῖς διὰ τὰ γράμματα, δὲν θέλει ἔχει τὴν χρεῖαν τοῦ ξυλοκοπήματος δι' ὅποιονδήποτε πράγμα ἀκολούθως, μὲ φαίνεται ἀναμφίβολου. Διὰ τὴν ἐκ τοῦ ξυλοκοπήματος ὅμως ἀναξιοπάθειαν ὁ πνευματώδης ἢ ὁ φύσει καλὸς παῖς ἀμέσως θέλει μεταβληθῆν, ἥτοι θέλει καταντήσει νὰ χάσῃ ἀπὸ τὴν φυσικὴν ἀρετὴν του, ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ βελτιώσῃ τὰς γνώσεις του πρᾶγμα τὸ ὁποῖον αὐτὸ κατ' αὐτὸ φαίνεται βέλλυρον καὶ ἀπάνθρωπον! Πᾶς τις βέβαια ὅστις ἐμβῆκεν εἰς τὰ πρῶτα σχολεῖα, πρέπει νὰ ἐνθυμῆται ὅτι ἴδε παιδὰς μὲ ἀξιόλογα φυσικὰ προτερήματα (ὡς ἐφάνησαν εἰς τὴν ὠρίμην των ἡλικίαν) ἔκτεθειμένους εἰς τὴν κατασχύννην τῶν ἄλλων, καὶ μ' ὄχρον πρόσωπον, μὲ ἐνδόμυχον θλίψιν καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς δακρύνοντας, νὰ γονατίζωσιν εἰς τὰ τρυφερά των γόνατα, ἢ νὰ βιάζωνται νὰ κρατῶσιν ἀκινήτους τὰς χεῖράς των, ἢ καὶ νὰ ξυλοκοπῶνται ἀνιλεῶς, μόνον καὶ μόνον διότι δὲν ἀπεστήθισαν δι' αἰτίαν τινὰ, τοὺς κανόνας τοὺς ὁποίους μόλις νὰ ἐνόησῃ καὶ ὁ ἐδιδάσκαλος των δύναται Ὁ παῖς παιδεύεται κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, ἀλλὰ τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν πράττει τὸ αὐτὸ ἐγκλημα, καὶ τὴν τρίτην καὶ μεγαλύτερον καὶ μὲ μεγαλύτερα βέβαια παρεπόμυνα. Ἐπεθύμουν νὰ κάμω εἰς ὅποιονδήποτε λογικὸν ἄνθρωπον τὴν ἀκόλουθον σύντομον ἐρώτησιν. Ἀράγε ὁ παῖς οὗτος, μὲ τὴν ἀπλότητα τῆς φυσικῆς αὐτοῦ ἀφωότητος, ἔχων τὸ εἶδημα τῆς ἐντροπῆς, καὶ ἐπομένως ὦν ἰκανὸς ὅποιονδήποτε ἐντυπώσεως διὰ τὴν ἐμφυτον ταύτην τῆς ψυχῆς του χάριν, δὲν ἤθελεν εἰσθαι ἀρμοδιώτερος δι' ὅποιονδήποτε πρᾶγμα εἰς τὴν ζωὴν του, παρὰ ἀφοῦ σβυθῆν εἰς αὐτὸν πλέον ὁ σπινθὴρ τῆς φυσικῆς ἀρετῆς του;

πᾶσι τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ φωνάζει, καθὼς ἐκεῖνος, Ὅχι ἔα με καθυδεῖν τὸ Μιλτιάδου τρόπαιον, Διὰ τί λοιπὸν καταφρονούντες τὸ θάναστον τοῦτο μέσον νὰ κινῶμεν μὲ ὠφέλιαν τὰς ψυχὰς των, μεταχειρίζομεθα τῶν τυράννων τὴν μαστίγα, ἢ ὅποιον τὰς ταράττει καὶ τὰς ἀγριώνει μὲ ἀνεκδοκῆγον βλάβην;

Σενίνας, ὁ Ῥωμαῖος φιλόσοφος, ἔλεγε μὲ τὴν συνήθη αὐτοῦ βέβαια ὑπερβολὴν ὅτι "Καθὼς οἱ ἀθάνατοι θεοὶ δὲν ἐδιδάχθησαν οὐδεμίαν ἀρετὴν, μ' ὅλον ὅτι εἶναι προκτισμένοι μὲ πᾶν ἀγαθόν, οὕτως, ὑπάρχουσι καὶ πολλοὶ ἄνθρωποι οἵτινες τοσαύτην φυσικὴν κλίσιν ἔχουσιν εἰς ὅ, τι πρέπει νὰ πράξωσιν, ὥστε τὸ μανθάνουσιν εὐθὺς ὅταν τὸ ἀκούσωσι." Ἐὰ φυτὰ καὶ τὰ δένδρα καλλιεργοῦνται διὰ νὰ δόσωσι καλλιτέρους καρποὺς παρ' ὅ, τι ἤθελον φέροι ἄνευ τῆς ἐπιμελείας ταύτης, καὶ μ' ὅλον τοῦτο δὲν ἔχομεν ἐλπίδας νὰ πράξωμεν εἰς τὴν ἀρετὴν τρυφερόν καὶ λογικόν Ὅν, χωρὶς νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰ ὁποῖα συνειδίξομεν μέσα. Θέλοντες νὰ κόψωμεν ξύλον ἢ νὰ δόσωμεν νέον σχῆμα εἰς τεμάχιον λίθου.—Εἰς τὴν κακίστην δὲ ταύτην συνήθειαν ὀφείλομεν ν' ἀποδώσωμεν καὶ τὴν ὁποίαν πολλοὶ (καὶ μ' ὅλον ὅτι ἐλευθέρως ἀναθεωραμένοι) δεικνύουσιν ἀμριότητα καὶ σκληρότητα εἰς ὅλας τὰς πράξεις. Ἐὸ νὰ τρέφεται τις ὡς εὐγενὴς καὶ νὰ παιδεύηται ὡς κακοῦργος γεννᾷ βέβαια τὴν ἀναφαινομένην καὶ εἰς πολλοὺς τῶν πεπαιδευμένων βαρβαρότητα. Ὁ Σπαρτιάτης ἐκεῖνος παῖς ὅς τις εἶχεν ὑπομείνειν ὥστε ἡ Ἀλώπηξ νὰ καταφάγη τὰ σπλάγγνα του, δὲν ἐγνώριζεν ἴσως τὸ ἥμισυ τῶν ὅσα ἡμεῖς μανθάνομεν εἰς τὰ σχολεῖά μας, καὶ μ' ὅλα ταῦτα τὸ ἀξίεπικινον αἴσθημα τῆς τιμῆς, ἢ μᾶλλον, ὁ φόβος τῆς ἐντροπῆς τὴν ὁποίαν ἔδειξε κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ὑπερέβαινεν ὅλας τὰς, χωρὶς αὐτῆς, μαθήσεις τοῦ κόσμου.

Εἶναι τῶνδ'τι δυσάρεστος παρατήρησις ὅτι μικρὰ ἀμέλεια ἐπιφέρει ἀμέσως τὴν διαφθοράν μας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους μεγίστου κόπου χρεῖαν ἔχομεν διὰ τὴν βελτίωσίν μας· αἱ καλαὶ διαθέσεις καὶ τὰ φυσικὰ προτερήματα τῆς ψυχῆς διαφθείρονται ἀμέσως, ἀλλ' αἱ κακαὶ διαθέσεις μετὰ δυσκολίας δύναται νὰ μεταβληθῶσιν εἰς καλὰς. Ἐὸ νὰ μεταχειριζώμεθα δὲ εἰς τοῦτο τὴν σωματικὴν ποινὴν εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ θανατόνωμεν ἕνα ἄνθρωπον διὰ νὰ τὸν ἰατρῶσωμεν ἀπὸ τὴν ἰσθμηνίαν του. Οἱ τιμωροὶ μὲ

νοι παῖδες χάνουσι τὴν ἵπαρξιν τοῦ λογικοῦ ὄντος, καὶ ἐκτίθενται εἰς κατάστασιν κτήνους τὸ ὁποῖον κινεῖται μόνον (κατὰ τὴν ἑλπίσιν τοῦ Κυρίου του) διὰ τῆς μάστιγος, ἐνῶ πολὺ λογικώτερον ἤθελεν εἶσθαι, ἂν δὲν προοδεύωσιν εἰς τὸ σχολεῖόν των, νὰ πέμπωνται τοῦλάχιστον πρῶτῳ εἰς τὸ ὁποῖον δεικνύουσι κλίσιν βιομηχανικὸν ἐπάγγελμα, ὥστε νὰ διαμένῃ κἂν ἀνεπηρέαστον εἰς αὐτοὺς τὸ φυσικὸν τῆς τιμῆς αἴσθημα.

Ἐκ τῶν τοῦ Στῆλ. (Παραφραστικ.)
(ἀκολουθεῖ.)

ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ.

ΛΙΘΟΓΛΥΦΙΑ. Ἄρθρ. α.

Εἰς τὰ περὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν ἄρθρα μας ἐν περιλήψει διελάθμεν (Τόμ. Α') περὶ τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς Γλυπτικῆς. Διέπειτα μὴ νὰ διαπραγματευθῶμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς Λιθογλυφίας καὶ τῆς Ζωγραφικῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐσυνείθιζον νὰ γλύψωσιν εἰς τὰ μέταλλα, τὰ ἐλεφάντινα ὀστά, τὸν κρυστάλλον, τὰ ὄστρεα καὶ τοὺς λίθους, ἢ ὑφόνοντες τὰ σχήματα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ὕλης (ὡς εἰς τὰ ἀνάγλυφα) ἢ χαράσσοντες αὐτὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας. Οἱ πολῦτιμοὶ λίθοι ἦσαν μᾶλλον ἐν χρήσει διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐξ οὗ καὶ ἡ τέχνη αὕτη ἔλαβε τὸ γενικώτερον ὄνομα Λιθογλυφία. Ἐπειδὴ δὲ οἱ λίθοι οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐδέτοντο εἰς τοὺς δακτυλίους, ἢ τέχνην ἐκαλεῖτο ἀκόμη παρὰ τῶν ἀρχαίων δακτυλιολογία. — Ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν δι' αὐτῆς περιστανομένων ἀντικειμένων, τὸ κάλλος καὶ ἡ τελειότης τοῦ ἔργου, καὶ τὸ μέγα ἐξ αὐτῆς ὄφελος εἰς τὴν Φιλολογίαν ἀποκαθιστῶσιν ἀξίαν προσοχῆς τὴν τέχνην ταύτην.

Πρὶν ἐμβῶμεν εἰς λεπτομερῆ εἰρεναὶ τῆς Λιθογλυφίας, ὀφείλομεν ἀναφέρειν ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν πολῦτιμων λίθων.

Εἶναι πιθανόν ὅτι ἐκ παλαιῶν χρόνων ἐγνώριζον τοὺς πό-

λυτίμους λίθους. Εἰς τὴν Λιθογλυφίαν ὁμως κυρίως ἦσαν εἰς χρῆσιν οἱ ἀκόλουθοι. (*)

Ὁ Ἀδάμας. Διὰ τὴν σκληρότητα, τὴν λάμψιν καὶ τὴν διαφάνειάν του ἐπεῖχε τὸν πρῶτον τόπον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Δὲν εἶναι μ' ὄλον τοῦτο βέβαιον ὅτι τὸν μεταχειρίζοντο εἰς τὴν λιθογλυφίαν, διότι καὶ τὸ λειαίνειν αὐτὸν ἦτον ἄγνωστον εἰς τοὺς παλαιούς, ἢ Ἰσως ἡ τέχνη εἴχε χαθῆν, καὶ ἀνεκαλύφθη πάλιν περὶ τὰ 1497 παρὰ Λουδοβίκου τοῦ Βεργουίνου.

Ὁ Ἀνθραξ ἢ Πυρωπός, ὁμοῖος τοῦ ἀδάμαντος κατὰ τὴν σκληρότητα.

Ὁ Σμάραγδος. Διὰ τὸ ὠραῖον πράσινον χρώμα αὐτοῦ, (ὅπερ καθίσταται εὐάρεστον καὶ ἀβλαβές εἰς τὰ ὄμματα τοῦ τεχνίτου) ἦτον εἰς μεγάλην χρῆσιν εἰς τὴν Λιθογλυφίαν. Οἱ παλαιοὶ φαίνεται ὅτι ἐμπεριλάμβανον ὑπὸ τὴν λέξιν ταύτην ὅλους τοὺς πρατινωποὺς λίθους. Ὁ Σμαραγδίτης ἦτο μόνον εἰδός τι πρασίνου μαρμάρου, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ διακρίνηται ἀπὸ τοῦ σμαράγδου, ἀν καὶ πολλάκις τὸ ὄνομα τοῦτο λαμβάνη.

Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει πολλὰ εἶδη Σμαράγδου. Ὁ κυρίως Σμαράγδος μ' ὄλον τοῦτο ἐτιμᾶτο μεγάλας. Ὅτε ὁ μέγας διὰ τὰ πλούτη του Λούκουλλος ἐπισκέφη τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὁ Πτολεμαῖος τὸν ἐπρόσφειρεν εἰκόνα τινα ἐπὶ Σμαράγδου, ὅπερ ἐξαιρεῖτο ὡς τὸ μεγαλύτερον δῶρον τῶν ὅσα ἠδύνατό τις νὰ κάμη τότε. Ἡ ἀναφερομένη μ' ὄλον τοῦτο εἰς Ἑσθῆρ (κεφ. ἀ. στ. 6) αὐτὴ τοῦ Ἀρταξέρξου, ἦτον ἰστρομένη διὰ τοῦ προβήξεντος Σμαραγδίτου λίθου, καθὼς ἀκόμη καὶ αἱ διαφημιζόμεναι στήλαι ναοῦ τινὸς τοῦ Ἡρακλέους, καὶ διάφορα ἀγάλματα. Σμαράγδοι εὐρέθησαν εἰς τὴν Ἡράκλειαν καὶ τοὺς Πιμπηοὺς.

Ὁ Σάπφειρος καὶ Κυανός, ὠραῖον κυανοῦ χρώματος καὶ τιμώμενος σχεδὸν ὡς Ἀδάμας. Ὁ ἔχων χρῶμα ἐν μέρει χρυσοῦ ἐκαλεῖτο Χρυσόπρασος.

Ὁ Βήρυλλος ἐδίδοτο εἰς ὅλους τοὺς διαφανεῖς λίθους τοὺς ἔχοντας χρῶμα τῆς θαλάσσης.

(*) Περὶ τῶν πολυτίμων λίθων ὅρ. πλατύτερον εἰς Ἀ'. Τομ. τῆς Φιλολογίας. Ἐνεαῖθα ἀναφέρονται μόνον ὡς πρὸς τὴν εἰς τὴν Λιθογλυφίαν χρῆσιν των.

Ὁ Ὑάκινθος, βαθέος ἐρυθροῦ χρώματος, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὡς τοῦ πορτογαλλίου.

Ὁ Ἀμέθυστος ἢ Ἀμέθυστος, χρώματος κυανού. Ἐζητεῖτο μεγάλας παρὰ τῶν τεχνιτῶν. Εἶδος αὐτοῦ καλούμενον παιδέρω, ἢ ἀντέρω, καὶ λίθος Ἀφροδίτης, ἐτιμᾶτο πρὸ πάντων.

Ὁ Ἀχάτης, λαβῶν τὸ ὄνομα ἐκ τινος ποταμοῦ τῆς Σικελίας Ἀχάτου, ἐνθα κατὰ πρῶτον εὐρέθη. Εἶναι δὲ πολυχρώματος καὶ πολύγραπτος, Ὁ Ἀχάτης—Ὁ νυξ ἔχων λευκὴν ἐπιφάνειαν καὶ ἕτερον χρῶμα κάτωθεν ἦτον ἐν μεγάλῃ χρήσει εἰς τὴν λιθογλυφίαν, μάλιστα διὰ τὰ ἀνάγλυφα. Ἐγίνετο δὲ τὸ σχῆμα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ λίθου. Ὑπάρχουσι δὲ διάφορα εἶδη Ἀχάτου. — Εἶδος τι Ἀχάτου ἐζητεῖτο παρὰ τῶν τεχνιτῶν, ὡς εὐκολοδοῦλετον.

Ὁ Σάρδιος καὶ Σαρδιος ἐρυθροῦ χρώματος. Ἦτον εἰς χρῆσιν διὰ τὰς σφραγίδας, ὡς ἀποσπώμενος εὐκόλως ἐκ τοῦ κηρίου.

Ὁ Ὀνυξ, ἐκ τῆς ὁμοιότητος τοῦ χρώματος αὐτοῦ μὲ τὸν ὄνυχα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἔχων ἐρυθρὰς φλέβας ἐκαλεῖτο Σαρδόνυξ. Εἶδος μαρμάρου τοῦ αὐτοῦ χρώματος ἐκαλεῖτο ὁμοίως Ὀνυξ ἢ Ὀνυχίτης καὶ Ἀλαβαστρίτης. — Ὁ Ὀνυξ εἶναι εἶδος τοῦ Χαλκηδονίου.

Τὸν Ἀχάτην, ὡς φαίνεται, μεταχειρίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τὰ ἀγγεῖα, καὶ διασώζονται ἀκόμη ὠραῖα ἀγγεῖα τοῦ εἶδους τούτου εἰς τὰς συλλογὰς τῆς Δρέσδης καὶ Βρονσουκίειον. Ἐτιμᾶτο δὲ μεγάλας ὁ ἔχων δύο χρώματα λίθος, ὥστε τὸ σχῆμα νὰ γίνηται διάφορον χρώματος ἀπὸ τὸ λοιπὸν τῆς ἐπιφανείας. Οὕτω γεγλυμμένοι λίθοι εὐρίσκονται εἰς τὸ ἐν Παρισίαις Βασιλικὸν Μουσεῖον. Γενικῶς δὲ οἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀχάτου καὶ τοῦ Ὀνυχος ἐμπεριλαμβανόμενοι λίθοι ἐχρησίμευον διὰ τὰ Ἀνάγλυφα.

Ὁ Ὀπάλλιος, συνήθως λευκοῦ χρώματος, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἄλλων χρωμάτων. Ἐτιμᾶτο μεγάλας παρὰ τῶν ἀρχαίων.

Ὁ Νόσιος, συγχετικὸς τῆς Ῥώμης, εἶχεν Ὀπάλλιον ὠριώτατον, τιμώμενον μεγάλας. Ἐπροτίμησε δὲ νὰ ἐξορισθῇ μάλλον, παρὰ νὰ παραχωρήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν Μάρκον Ἀντώνιον. Ἀπελθὼν δὲ εἰς τὴν

Αίγυπτον, ἔκρυψεν αὐτὸν ἐκεῖσε. Κατὰ τοὺς νεώτερους δὲ χρόνους Γάλλοι τινες, καλούμενος Ῥοπόλς, ἔλεγεν ὅτι τὸν ἦρεν εἰς τὰ ερείπια τῆς Αλεξανδρείας.— Ὁ πάλαιος γεγλυμμένος εὑρίσκονται ὄλιγοι εἰς τὰς Σιλλογὰς.

Ὁ Ἰ α σ π ι ς, πολυχρώματος ὄν, ἄλλοτε μὲν φαίνεται ἀπλοῦς, καὶ ἄλλοτε μεμιγμένος. Τὸ δεύτερον εἶδος ἐχρησίμευε διὰ τὴν λιθογλυφίαν, καὶ μάλιστα τὸ ἔχον ἐρυθρὰς κηλίδας ἐπὶ πρασίνης βάσεως.

Ὁ Κ ρ ὺ σ τ α λ λ ο ς, οὕτως καλούμενος ἐκ τῆς ὁμοιότητος αὐτοῦ μετὸν φυσικὸν κρυστάλλον. Οἱ ἀρχαῖοι τεχνῖται μετεχειρίζοντο αὐτὸν καὶ διὰ τὴν λιθογλυφίαν, καὶ διὰ κατασκευὴν ποτηρίων εἰς τὰ ὁποῖα διάφορα ἀντικείμενα τῆς τε ἱστορίας καὶ τῆς Μυθολογίας ἐγλύφοντο.

Μεταξὺ τῶν Πολυτίμων λίθων ἔδειξαν τινὲς καὶ τὸ παρὰ τοῦ Παιονίου λεγόμενον Murra ἢ Murrhinum, ἐξ οὗ κατασκευάζοντο τὰ τοσοῦτον πολύτιμα ἀγγεῖα τῶν Ῥωμαίων. Περὶ τῆς ὕλης ταύτης ὁμοῦς ἔγιναν διάφοροι ἠμφισβητήσεις, ἀλλὰ πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ἦτον εἶδος τι πορχηλάνης. Τὰ ἐξ αὐτοῦ ἀγγεῖα δὲ τοσοῦτον ἐτιμῶντο εἰς τὴν Ῥώμην, κατὰ τοὺς πρώτους μάλιστα χρόνους τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς, ὥστε δύο ἐξ αὐτῶν ἠγοράσθησαν παρὰ τινος ἐκ τῶν αὐτακρατόρων 300 αστέρινα, ἥτοι 10000 διστηλ. ἕκαστον. Ποτηρίων τε ἐπωλήθη ἐβδομήκοντα τάλαντα, καὶ πινάκιόν τι τριακόσια.— Τὸ λεγόμενον Α λ α β α σ ρ ο ς ἦτον ἐν χρήσει διὰ τὰ ἐμπιερέχοντα ἀγγεῖα πολύτιμα ἔλαια, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἀ λ α β α σ τ ρ ο ν διδόμενον γενικῶς εἰς τὰ ἐπὶ τούτῳ (Ματθ, Κ. στ'. 7) κατασκευαζόμενα ἀγγεῖα εἴτε ἐκ ἀλαβάστρου, εἴτε καὶ ἐξ ἄλλης ὕλης, ὡς χρυσοῦ ἔλαιου κτλ.

Τὰ σχήματα, ὡς προείρηται ἄνωτέρω, ἐγλύφοντο ἢ ἀνωθεν τῆς ἐπιφανείας τῶν λίθων, ἥτοι κατ' ἐξοχήν, καὶ τότε ἐκαλοῦντο οὔτοι λ ι θ ο ι ἀ ν ἄ γ λ υ π τ ο ι, ἢ ἔσωθεν, ἥτοι κατ' εἰσοχήν, καὶ τότε ἐλέγοντο λ ι θ ο ι δ ι ἄ γ λ υ π τ ο ι.

Τὰ ἐπὶ τῶν γεγλυμμένων λίθων παριστανόμενα ἀντικείμενα ἦσαν διάφορα. Καὶ ἄλλοτε μὲν ἐγίνοντο πρὸς παράστασιν ἀξιοσημειώτων συμβεβηκότων ἢ πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἐθίμων καὶ τῶν τοιούτων· ἄλλοτε δὲ παρίστων, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ τεχνίτου, μυθολογικά, ἀλληγορικά καὶ κατὰ φαντασίαν ἀντικείμενα. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βλέπομεν ἐπ' αὐτῶν ἀπλᾶς κεφαλᾶς θεῶν, ἡρώων, ἢ ἄλλων ἐπισήμων ἀντικειμένων, ἢ μόνας, ἢ μετ' ἄλλων

ἑμοῦ κατὰ διαφόρους θέσεις. Εἰς πολλοὺς δὲ λίθους εὑρίσκονται καὶ ὀλόκληρα σχήματα, ἢ μόνον ἢ συμπεπλεγμένα μετ' ἄλλων. Ὑπάρχουσι π. χ. ὀλόκληρα σχήματα θεῶν μετὰ διαφόρων ἐθίμων, καθὼς ἀκόμη καὶ διάφοροι μυθολογικαὶ καὶ ἀλληγορικαὶ παραστάσεις εἶναι συνηνωμένοι. Πολλάκις δὲ διασαφηνίζονται ἐξ αὐτῶν μέρη τῆς Ἱστορίας καὶ τῆς Ἀρχαιολογίας. Ἐορταί, Θυσίαι, βεβηχικά καὶ ἄλλα τοιαῦτα παριστάνονται συχνάκις ἐπ' αὐτῶν. Εὐρίσκονται δ' ἀκόμη λίθοι μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ τεχνίτου, ἂν καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ αὐταὶ δὲ ἦναι γνήσιαι, ὡς γινόμεναι μετὰ ταῦτα Ἄλλοι δὲ λίθοι ἔχουσι μὲ μὲγάλα γράμματα τὸ ὄνομα τῶν ὄσσοι διέταξαν τὴν γλυφὴν αὐτῶν. Κάποτε δ' ἔχουσι τὴν λέξιν ἰ ε ρ ὀ ν, καὶ σπαινίως καὶ ἐξήγησιν τινὰ τοῦ παριστανομένου ἀντικειμένου. Λίθοι τινὲς προσέτι ἐθεωροῦντο ὡς ἀνήκοντες εἰς τινὰς θεοῦς, ὡς ὁ Ἄ μ ε θ υ σ ο ς, ἔχων τὸ χρῶμα τοῦ οἴνου (*) ἦτον ἀπειρωμένος εἰς τὸν Βάκχον· εἶδος τι Βηρύλλου, ὡς ἔχον τὸ χρῶμα τῆς θαλάσσης, εἰς τὸν Ποσειδῶνα καὶ τὰς Νύμφας.

Ἀκολούθως θέλομεν ἀναφέρειν ἐν περιλήψει καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Λιθογλυφίας.

Ὁ ἌΜΙΑΝΤΟΣ.

Ὁ Ἀ μ ι ἄ ν τ ο ς εἶναι εἶδος Ἀσβέστου, ἔχων ἵνας διακεκριμένους, ἀπαλὰς, εὐλυγίστους καὶ ἐνίοτε σκληρὰς καὶ εὐθραύστους. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι εὐθεταὶ καὶ ὡς ἕνα πόδα μακρὰι, νήθονται εὐκόλως, καὶ ὑφαίνονται οὕτω.

Πρῶτον μουσκευοῦσιν εἰς τὸ νερὸν τὸν λίθον καιρὸν τινὰ· ἔπειτα τὸν ξαίνουσι μετὰ τὰς χεῖρας ἕως οὗ ἀποπλῦθῆ ἢ ἐν αὐτῷ ἀπαλὴ καὶ τιτανώδης γῆ, ἥτις λευκαίνει τὸ νερὸν ὡς γάλα. Τὸ νερὸν ἀλλάσσεται συχνά, ἕως οὗ

(*) Ἀμέθυσον [φησὶ] κεκλησθαι τὴν λίθον οὐ διὰ τὸ πρὸς τὰς οἰνώσεις βοηθεῖν, ἀλλ' ὅτι ὑδαρεὶ τὴν κράσι οἴνου τὸ χρῶμα προσέοικε Πλούταρχ. Συμποσ. Γ.

παύση νὰ λευκαίνεται, καὶ τότε εξαπλώνονται αἱ καθαρισμένοι τοῦ ἀμιάντου ἕνες εἰς ἓνα καλὰθιον, ἢ κόσκινον ἵνα στεγνωθῶσι ταχέως. Μετὰ ταῦτα τὰς ξαίνουσιν ἱκανῶς μὲ δύο λεπτά, πλατέα καὶ πυκνοβέλονα χειρόκτενα, τὰ ὁποῖα στερεώνουσι τελευταίον εἰς μίαν τράπεζαν, καὶ αὕτη εἶναι ἡ ῥόκα. Τότε νήθουσι τὰς ἕνας μὲ ἐν ἀτράκιον λεπτόν, ἔχον εἰς τὴν κορυφὴν ἀγκυνάριον. Ἴνα νήθωνται ὁμοῦς εὐκόλως αἱ ἕνες, τὰς συγκλώθουσι μὲ λιγνὸν λεπτόν νῆμα, κουβαριασμένον χωριστὰ, καὶ ἀλείφει συχνὰ ὁ κλώστης τοὺς δακτύλους του μὲ ἐλαιόλαδον. Μετὰ ταῦτα βάλλουσι τὸ ἔτοιμασθὲν νῆμα, καὶ ἔπειτα ὑφαίνουσι τὸ ἑναπολειπόμενον νῆμα τοῦ ἀμιάντου, καθὼς τὰ λοιπὰ ὑφάσματα. Τὸ πανὶ τοῦ ἀμιάντου δὲν καίεται εἰς τὸ πῦρ, ἀλλὰ μάλιστα καθαρίζεται, ἐὰν ᾖναι λερωμένον. Τοὺς παλαιοὺς αἰῶνας ἦτο γνωστὸς καὶ περιφημὸς ὁ ἀμιάντος, καὶ κατεσκευάζον ἐξ αὐτοῦ ὑφάσματα, μὲ τὰ ὁποῖα περιετύλισσον τὰ καιόμενα νεκρὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, ἵνα συντηρῆται ἡ στάκτη αὐτῶν ἀμιγῆς μὲ τὴν στάκτην τῶν ξύλων. Αὐτὸ ἦτον τὸ πάλαι πολύτιμον, διότι ἐνομίζετο σπάνιος ὁ ἀμιάντος λίθος· τῶρα ὁμοῦς εὐρίσκεται εἰς πολλοὺς τόπους τῆς Εὐρώπης· ἐπὶ δὲ τὴν Γρηλανδίαν ὑπάρχουσι καὶ βουνὰ ὀλόκληρα ἐξ αὐτοῦ τοῦ λίθου. Ἀλλὰ κατὰ τοὺς παρόντας καιροὺς εἶναι ἄχρηστον τὸ τοιοῦτον ὑφασμα, καὶ γίνεται μόνον χάριν περιεργείας. Οἱ κάτοικοι τῶν Πυρηναιῶν κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ ταινίας, βαλάντια, μανδύλια, ζῶνας, χειρόμακτρα κ α τ.

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝ

Τὸ Ἠλεκτρον (Κεχριμπάρι) ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρῶμα κίτρινον, ἐνίοτε φωτεινόν, καὶ ἐνίοτε σκοτεινόν, καὶ εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον διαφανές, καὶ σκληρόν ἱκανῶς, ὥστε τορνεύται καὶ στιλβώνεται. Ξυόμενον, ἢ καιόμενον εὐωδιάζει. Πρὸς τούτοις εὐρίσκεται σπανιώτατα καὶ Ἠλεκτρον γαλανόν, πρῶσινον, μελανόν, καὶ ἐνί-

στε ἀχρωμάτιστον. Τὸ σύνηδες αὐτοῦ μέγεθος εἶναι ἴσον μὲ τὸν μέγαν τῆς χειρὸς δάκτυλον, ἢ καὶ μὲ γρόθον ἀνδρός· εὐρίσκεται ὁμοῦς σπανιώτατα καὶ ἰσομέγεθες μὲ κεφαλὴν ἀνδρός, καὶ πρὸς τούτοις εἰς μικρὰ κομμάτια ἰσομεγέθη μὲ φακὴν. Τὰ σχήματα αὐτοῦ ὑπάρχουσι παντοδαπῇ, ὡς στρογγύλα, ὑπομήκη, ἀπεισοειδῆ κ. τ. λ. Ἡ ἔκπαλαι γνωστὴ πατρίς τοῦ Ἠλεκτροῦ εἶναι ἡ Βαλτικὴ Θάλασσα, καὶ κυρίως τὰ παραθαλάσσια τῆς Πρωσίας· τοὺς νεωτέρους ὁμοῦς καιροὺς εὐρέθη καίεις αἰγιαλοὺς ἄλλων τόπων, καὶ προσέτε καὶ ἐντὸς τῆς γῆς. Τὸ θαλάσιον Ἠλεκτρον ἢ εὐρίσκεται ἐρριμμένον ὑπὸ τῆς τρικυβίας ἐπὶ τὰ παραθαλάσσια, ἢ ἀλείετα μὲ δίκτυα παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς. (Γεωγρ. Καπετανάκ·)

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ Ἄρθρ. 1ά.

ΠΑΡΘΑΛΙΣ ἢ ΠΑΝΘΗΡ.

Ἡ Παρθαλις ὁμοιάζει καθ' ὅλα σχεδὸν τὰ ἰδιώματα τὴν Τίγριν. Διότι παρακαθήμενη καὶ αὕτη εἰς ἐνέδρας, ἐφορμῷ μ' αἰφνίδιον καὶ τρομερὸν πῆδημα κατὰ τῶν διαβαιόντων ζῶων. Τοσοῦτον δὲ ταχέϊαι καὶ εὐκολοὶ εἶναι αἱ κινήσεις αὐτῆς, ὥστε κἀνὲν ἐξ αὐτῶν δὲν δύναται ν' ἀποφύγη, διότι καὶ μ' ὄλον τὸ βάρος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματός της, ἀναβαίνουσα μὲ ἀπίστευτον εὐκολίαν εἰς τὰ δένδρα, κατασπαράσσει τὰ θύματά της. Εἶναι δὲ φύσει οξύθυμον καὶ σκληρὸν ζῶον, ἔχουσα ἀκόρεστον δίψαν εἰς τὸ αἷμα.—Καὶ τὰ μὲν μῆρια αὐτῆς εἶναι κοντὰ, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἀνήσυχτοι καὶ ἄγριοι, ἡ γλῶσσά της τραχεῖα, οἱ ὀδόντες καὶ ὀνυχες δυνατοί, τὸ μῆκος της πέντε ἕως ἑξ ποδ., καὶ ἡ οὐρά της ἕως τρεῖς ποδ., ἔχουσα καὶ εἰς τὸ ἄκρον μελαινας καὶ λευκοὺς δακτυλίους τὸ δὲ δέρμα της εἶναι ξανθωπὸν εἰς τὴν ράχιν, λευκὸν εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ ἐστιγμένον μὲ μεγάλας μαύρας κηλίδας κυκλικὰς καὶ ὠσειδεῖς.

Ἐκ τῶν Ἡφαιστειῶν ὀρέων ἄλλα μὲν ἀδιακόπως ἐκχύνουσι τὰς ὕλας των, διὸ καὶ ζῶντα προσεκλήθησαν, ἄλλα δ' ἔπαυσαν νὰ διαχύνωσιν αὐτάς, διὸ καὶ νεκρὰ λέγονται. Ἐπίσημον παράδειγμα τῶν νεκρῶν Ἡφαιστειῶν παρέχει ἡ Αὐβερνία, καθότι ὄλα σχεδὸν τῆς χώρας ταύτης τὰ ὄρη ἦσαν Ἡφαιστεια, καὶ εἰς πολλὰ διακρίνονται ἀκόμη οἱ κρατῆρες, καὶ τὸ ἔδαφος κατὰ μέγα μέρος σύγκεται ἐξ ἠφαιστειῶν ὑλῶν.

Τὰ ἐπίσημότερα τῶν Ἡφαιστειῶν ὀρέων καὶ πάλαι καὶ νῦν εἶναι ὁ Βεσοῦβιος εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἡ Αἴτην εἰς τὴν Σικελίαν.

Τοῦ Βεσοῦβίου τὸ ὕψος δὲν εἶναι τοσοῦτον μέγα, διότι μόλις ἡ κορυφή του φθάνει ἕως 3900 πόδ. Ἡ πρώτη γνωστὴ μας ἐκρήξις αὐτοῦ συνέβη τὸ 79 ἐπὶ Τίτου καταβυθίσασα πόλεις τινὰς, ἐν αἷς καὶ ἡ Ἡράκλεια καὶ οἱ Πομπήιοι (ἔρ. Φιλολ. Α'. τομ. Σελ. 52). Ἐκ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης, αἱ Ἡφαιστειοὶ ἐκρήξεις δὲν ἔπαυσαν νὰ κατεδαφίζωσι τὴν Καμπανίαν καὶ τὴν περιοχὴν τῆς Νεαπόλεως. Βεβαιοῦται δὲ ὅτι πολὺ πρὸ τῆς κατὰ τὰ 79 ἐκρήξεως, ὁ Βεσοῦβιος ἀνέπεμπεν ἤδη φλόγας, πλην δὲν εἶχεν, ὡς φαίνεται, ἀρκετὰς κουστικὰς ὕλας διὰ νὰ κάμῃ ἐκρηξίν.

Ὁ Βεσοῦβιος εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῳ πεδιάδος, καὶ σύγκεται κυρίως ἐκ τῶν ἐξερχομένων ἀπὸ τὴν γῆν ὑλῶν, δι' οὗ φαίνεται ἀκριβῶς πόσον εἶναι τὸ βάθος ἐκ τοῦ ὁποίου ἐκβαίνουσιν αὐταί. Πλησίον δὲ τῆς κορυφῆς ἡ λάβα ἀντηγεῖ ὑπὸ τοὺς πόδας, καὶ φαίνεται ὡς ἀναζητοῦσα νὰ ἐπιστρέφῃ πάλιν εἰς τὴν τρύπαν. Ἀπὸ πολλότατα δὲ ἀνοίγματα (γινόμενα διὰ τῆς ἐξατμίσεως τοῦ θείου) ἐξέρχονται φλογιστικοὶ ἀτμοὶ οἵτινες ἀμέσως ἀνάπτονται ὅταν ἐγγίσῃ εἰς αὐτοὺς καυστικὴ ὕλη. Ἡ βᾶσις τοῦ ὄρους τούτου εἶναι πολλὰ καρποφόρος, διότι ἡ λάβα διαλυομένη κάμνει γονιμωτάτην τὴν γῆν.— Ἐκάστη τετραγωνικὴ λεύγα τρέφει 5000 ψυχάς. Εἶναι δὲ παράδοξον ὅτι τῶν μερῶν τούτων οἱ κάτοικοι ζῶσιν ἀσφαλέστατα, ἀν

καὶ συχάκις ἐπαπειλῆται ἡ καταστροφή των. Ἀλλὰ κατ' εὐτυχίαν των, πρὸ τῆς ἐκρήξεως ἀναφαίνονται ἀρκετὰ σημεῖα.

Οὐ μακρὰν τοῦ Βεσοῦβίου ὑπάρχει τὸ Κυνὸς Σπήλαιον λεγόμενον. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο διότι τὰ μετρίου ἀναστήματος ζῶα ἀμέσως ὅταν εἰσέλθωσιν εἰς αὐτὸ πνίγονται μὲ λειποθυμίαν. Ἡ δὲ λειποθυμία αὕτη ἀποδίδεται εἰς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ τὸ ὁποῖον ἐξατμίζεται κατὰ μεγάλην ποσότητα ἀπὸ ἀνοίγματα τῆς γῆς, καὶ τὸ ὁποῖον εἰς δύο ἡμισυ ποδ ὕψος εἶναι ὁ μόνος ἀήρ τοῦ σπηλαίου. Πλησίον δ' αὐτοῦ ὑπάρχει καὶ λειψανον Ἡφαιστείου ἐλλειψοειδοῦς σχήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀναδίδεται καπνὸς μόνον, ἀλλ' ἐξάγεται καὶ ἀρκετὴ ποσότης θείου καὶ στυπτηρία γῆ. — Κατὰ τὸ 1558 ἐμορφώθη διά τινος ἐκρήξεως τοῦ Βεσοῦβίου καὶ ἕτερον Ἡφαιστειον Νέον—Ὁρος καλούμενον, ἡ βᾶσις τοῦ ὁποίου ἔχει περιφέρειαν 8,000 ποδ. καὶ τὸ ὕψος 400.

Ἡ Αἴτην. Ὁ Βεσοῦβιος παραβαλλόμενος μὲ τὴν Αἴτην εἶναι ὡς λόφος. Εὐρίσκεται δὲ αὕτη εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ὑπῆρξεν ἀρκετὰ περίφημος καὶ πάλαι καὶ νῦν. Τὸ ὕψος αὐτῆς εἶναι 9970 ποδ. καὶ ἡ βᾶσις της ἔχει 40 λευγ. περιφέρειαν. Διαιρεῖται δὲ ὄλον τὸ ὄρος εἰς τρία μέρη. Ἄ. Τὸ τοῦ σακχαροκαλάμου, ἐνθα τῶντι αὐξάνουσι τὰ σακχαροκάλαμα, ὁ καφῆς, τὸ ἰνδικόν, καὶ, κατὰ φυσικῶτερον λόγον, αἱ ἐλαταί, αἱ πορτογαλλαί, αἱ ἄμπελοι κτλ. β'. Τὸ τῶν γεννημάτων καὶ δασῶν, ἦτοι ὅπου σπειρεται ὁ σίτος, καὶ ὑπάρχουσιν ὑψηλὰ δάση, ἐνθα ζῶσιν ἀκανθόχοιροι, αἰγαγροί, βόες καὶ ὄρνεα, γ'. Τὸ τῆς χιόνος καὶ τοῦ πάγου· τοῦτο δὲ τὸ μέρος ἀρχίζει ἐκ 6.300 ποδ. ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Πολλάκις ὁ ἦλιος δὲν δύναται, καὶ τὸ θῆρος ἀκόμη, νὰ διαλύσῃ τὴν ἐπ' αὐτοῦ χιόνα, πλησίον τοῦ κρατῆρος ὅμως διαλύεται ὑπὸ τῆς θερμότητος τῶν ἀτμῶν. Ὑπάρχει δὲ μεγάλη δυσκολία τοῦ ν' ἀναβῇ τις εἰς τὸ ὕψος τοῦτο.

Ἡ περιφέρεια τοῦ κρατῆρος εἶναι μία λεύγα, τὸ δὲ βᾶ.

θος αὐτοῦ 700 ποδ. Ἐσώθεν εἶναι ἐστρωμένος με ἄμμω-
νιᾶκόν καὶ θεῖον. Περιηγηταὶ τινες εἰσῆλθον εἰς τὸν
κρατῆρα διὰ σχοινίων, ἀλλὰ μερικοὶ ἔγιναν θύματα τῆς
τόλης των, μὴ προφθάσαντες νὰ δόσωσιν ἐγκαίρως τὸ
σημεῖον τῆς ἀναβάσεως. Ἡ Ἱστορία μᾶς ἀναφέρει ἕως
80 ἐκρήξεις τῆς Αἴτνης. Ἡ κατὰ τὸ 1819 συμβῆσα ἔ-
καμε νέας τρύπας εἰς τὸν κατήφορον τοῦ ὄρους· ἡ δὲ τὸ 1812,
ἣτις ἦτο καὶ ἰσχυροτέρα, διεκράτησεν ἕξ μῆνας. Ἡ λά-
βα τῆς Αἴτνης εἶναι πυκνοτέρα τῆς τοῦ Βεσουβίου, καὶ
τρέχει ἀργότερα ἐκείνης.

ΑΠΛΟΥΣΤΑ ΓΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

ΛΟΓΙΚΗΣ.

Μάθημα Α'.

Καθὼς εἶναι ἀνάγκη ὅπου ἐν γίνεσι, ὅποιασδήποτε καταστάσεως καὶ
βαθμοῦ, νὰ γνωρίζωσι τὰς πρώτας τοῦλάχιστον ἀρχὰς τοῦ ὄρθως λέ-
γειν καὶ γράφειν, οὕτως οφείλουσι νὰ ἔχωσιν ἰδίαν τινὰ καὶ τῆς
τέχνης τοῦ ὄρθως συλλογίζεσθαι. Τοῦτο παρεκίνησε καὶ ἡμᾶς νὰ ἐκ-
θέσωμεν τὰ ἀκόλουθα ἀπλοῦστα Μαθήματα, τὰ ὅποια ἀναπτύσσου-
ται καὶ διὰ διαφόρων παραδειγμάτων, διὰ νὰ γίνωσι καταληπτότερα.

Ἡ **Λογική**, περὶ τῆς ὁποίας ὀλίγα τινὰ Μαθή-
ματα μέλλομεν νὰ ἐκθέσωμεν, εἶναι μέρος τῆς Φιλοσοφί-
ας, διὸ κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ εἴπωμεν πρῶτον τί εἶναι
Φιλοσοφία.

Ἡ λέξις **Φιλοσοφία** παράγεται ἐκ τοῦ φίλος καὶ
σοφία, καὶ σημαίνει τὴν σοφίαν ἐνταυτῶ καὶ τὴν
ἀρετὴν, τὰ ὅποια οἱ προπάτορες ἡμῶν δὲν ἐθεώρουν ὡς
δύο διάφορα ἀντικείμενα, ἀλλὰ τὰ ἐξεφράζοντο ὑπὸ μίαν καὶ
τὴν αὐτὴν λέξιν.

Ἄνθρωπος ἐνάρετος λέγεται ὅστις γνωρίζει τὰ χρεῖ
του, τὰ ἐκπληροῦ, καὶ ἀγωνίζεται καθ' ἐκάστην νὰ βελ-
τιώσῃ ἑαυτὸν· σοφὸς δὲ, ὅστις διὰ τῆς σπουδῆς τοῦ κό-
που καὶ τῆς μελέτης του ἐφώτισε τὸ πνεῦμά του ἀποκτῶν
γνώσεις. Ὁ φιλόσοφος λοιπὸν, ἤγουν ὁ καὶ ἐνάρετος
καὶ σοφὸς, πρέπει νὰ γνωρίξῃ ὅλα ὅσα συντείνουσι νὰ

βελτιώσῃ τὴν καρδίαν του καὶ νὰ τελειοποιήσῃ τὸ
πνεῦμά του. Ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ ἡ φιλοσοφία γενικώτερον θε-
ωρουμένη εἶναι τὸ ἄθροισμα ὄλων τῶν γνώσεων τὰς ὁποί-
ας δύναται ν' ἀποκτήσῃ ὁ ἄνθρωπος. — Ἡ Λογική,
ἡ Μεταφυσική, ἡ Φυσική, ἡ Χημεία, ἡ Ἡθική, τὸ
Δίκαιον, ἡ Ἱστορία, ἡ Πολιτική καὶ ὅλαι αἱ ἐπιστῆμαι,
κτλ. ἀποτελοῦσι τὴν φιλοσοφίαν.

Μετ' ὀλίγον θέλομεν ἰδεῖν ὅτι ὄλων τῶν γνώσεων ἡ
Λογική ἐπέχει τὸν πρῶτον τόπον.

Τί εἶναι ἡ **Λογική**;— Ἡ Λογική εἶναι τέχνη τοῦ σκέ-
πτεσθαι, ἤγουν ἣτις μᾶς διδάσκει πῶς νὰ συλλαμβάνωμεν
ἰδέας, νὰ κρίνωμεν, νὰ συλλογίζωμεθα κτλ.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι σκέπτονται, διότι ἡ σκέψις κυρίως
εἶναι μέρος τῆς υπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου. Ποῖαν λοιπὸν
χρείαν ἔχομεν νὰ μάθωμεν νὰ σκεπτόμεθα; καὶ διατί
τοῦτο νὰ γίνῃ ἰδιαιτέρα τέχνη;— Ἰδοὺ ὁ λόγος.

Ἡ **δικαιοσύνη** τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεις εἶναι πολλὰ πε-
ριωρισμένη. Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν βλέπει διάφορα πράγ-
ματα ἅτινα τὸν ἐξίππάζουσιν. Οἱ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ ἐξηρ-
τημένοι ἀστέρες, τὸ φῶς καὶ ἡ θερμότης ἅτινα δέχεται
ἐξ αὐτῶν, ἡ βροντὴ ἣτις τὸν ἐκπλήσσει, τὰ ζῶα ἅτινα τὸν
τρέφουσι, τὰ φυτὰ τὰ ὅποια καλλιεργεῖ, τὸ ἴδιον αὐτοῦ
σῶμα, ὁ ἴδιος αὐτοῦ στοχασμὸς, τὸν φαίνονται ὅλως διό-
λου ὡς μυστήρια. Ἄλλ' ὡς νὰ μὴν ἦτον ἀρκετὰ μεγάλη ἡ
ἀμάθειά του αὐτῆ, ἠθέλησε μόνος νὰ μορφώσῃ καὶ ἄλλας
πλάνας, νὰ διαφθεῖρῃ τὴν ὁποίαν παρὰ τῆς φύσεως ἔλα-
βε πολύτιμον δυνάμιν τοῦ νὰ διακρίνῃ τὸ ἀληθὲς ἀπὸ τὸ
ψευδές, τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν, καὶ τὸ ὠφέλιμον ἀπὸ τὸ
βλαβερόν. Κατὰ πᾶσαν περίστασιν ἀμέσως ὅτε τὰ πά-
θητου τὸν κατέπεισαν ὅτι ἦτο συμφέρον του νὰ κρύψῃ τὴν
ἀλήθειαν, τοσοῦτον τὴν πειρίσσειεν, ὥστε τὴν ἔκαμε νὰ
μὴ φαίνεται πλέον, καὶ, διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὰ σφάλ-
ματά του ἢ τὰ λάθητου, ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀρετῆς
ἐστόλισε τὴν κακίαν.

Οὕτως, εἰς διάρκειαν πολλῶν αἰῶνων ὁ ἄνθρωπος ἔκα-

με κ' ἐλάτρευσε Θεοὺς ἐπίσης ὑποκειμένους εἰς τὸ ἔγκλημα ὡς αὐτός. Καὶ ὅτε ἐνόησε τὸ σφάλμα του τοῦτο, ἄλλα πᾶθη τὸν ἀπεμάκρυναν τῆς ἀληθείας, καὶ ὁ κόσμος διμοιράσθη εἰς πλῆθος παντὸς εἶδους διαφορῶν. — Οὕτως, εἰς τοὺς χρόνους τῆς βαρβαρότητος καὶ ἀμαθείας, ἡ ἀλαζονεία καὶ ὑπεροφία κάμνουσα τοὺς ἡγεμόνας τῶν λαῶν νὰ νομίζωσιν ὅτι ἦσαν φύσεις ἀνωτέρας τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, τοὺς κατήντησε νὰ λησμονήσωσιν ὅτι ἦσαν ἀπλῶς φύλακες τῶν νόμων, καὶ νὰ διακηρυχθῶσιν ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ, διὰ νὰ κρύψωσι τὴν ἀρχὴν των, ἦτον ἀνάγκη νὰ νοθεύσωσι τὴν ἱστορίαν, νὰ ψευδεπιγράψωσι τὰ μνημεῖα, καὶ νὰ πλάσωσι τέρατα καὶ σημεῖα. Καὶ εὐρῆκαν ἀνθρώπους οἵτινες συμμεριζόμενοι μετ' αὐτῶν τὰ ἐκ τούτων κέρδη, ἐπέκτειναν ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἐπιρροὴν αὐτῶν, καὶ ἐκ τούτου ἐγεννήθησαν αἱ περὶ κληρονομικῆς εὐγενείας προλήψεις, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Τὰ ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν ὡς ἀπλᾶ παραδείγματα μόνον. Ἡθέλαμεν δ' ἐπιχειροῦσθαι πρᾶγμα ἀδύνατον ν' ἀριθμήσωμεν κατὰ μέρος τὰς πλάνας, καὶ τὰς προλήψεις αἵτινες ἀδυνατίζουν καὶ ἐμποδίζουν τὴν σκέψιν τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις, ὡς προῖδομεν, αὐτὴ κατ' ἑαυτὴν εἶναι ἀδύνατος.

Οἱ φιλόσοφοι ἠγωνίσθησαν ν' ἀνορθώσωσι, νὰ καθαρίσωσι καὶ νὰ βελτιώσωσι τὴν διανοητικὴν μας δύναμιν. Τὸ ἀνώτερον αὐτῶν πνεῦμα ἠδυνήθη ν' ἀνακαλύψῃ ὅσα ἐκρύπτοντο ἀπὸ τοὺς κοινούς ἀνθρώπους. Ἄλλ' αἱ ἀνακαλύψεις αὐτῶν δὲν ἔγιναν διὰ μιᾶς. Πολλὰς ἀποπειρας καὶ πολλοὺς ἀγῶνας ἦτον ἀνάγκη νὰ κάμωσι πρότερον διὰ νὰ διαπεράσωσι τὰ καλύπτοντα τὴν ἀλήθειαν σκότη. Ἄλλὰ καὶ ἐφρόντισαν νὰ σημειώσωσι πᾶν βῆμα τὸ ὁποῖον ἔκαμαν εἰς αὐτὴν, καὶ εἰς τὰς παρατηρήσεις των προσέθεσαν καὶ καθοδηγίας διὰ τοὺς ὅσοι ἤθελον νὰ βαδίσωσιν εἰς τὰ ἔχνητων.

Ἡ συλλογὴ τῶν παρατηρήσεων τούτων καὶ καθοδηγιῶν συνιστᾷ τὴν, περὶ ἧς ὁ λόγος, Λογικὴν. Ἡ Λο-

γικὴ ἢ λοιπὸν εἶναι συλλογὴ παρατηρήσεων καὶ καθοδηγιῶν αἵτινες τείνουσι νὰ διευθύνωσι τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀναζήτησιν καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας.

Διὰ νὰ δείξωμεν πῶς τὸ πνεῦμά μας ἐνεργεῖ ὅταν θέλῃ ν' ἀναζητήσῃ ἢ ν' ἀποδείξῃ ἀλήθειάν τινα, ἄς μεταχειρισθῶμεν τὴν ἀκόλουθον ἀπλουστάτην σύγκρισιν, δι' ἧς γίνονται εὐληπτότερα ὅσα μέλλομεν ἀκολουθῶς νὰ εἴπωμεν.

* Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ἀνθρωπὸς τις ἔχων μετὰ τινος κρισολογίαν περὶ τινος ὑποστατικοῦ, ἔρχεται νὰ μᾶς συνβουλευθῇ. Κατὰ πρῶτον ζητοῦμεν νὰ λάβωμεν ἰδέας περὶ τῆς κρισολογίας. Ἐρωτῶμεν λοιπὸν ποῖον εἶναι τὸ ὑποστατικὸν τοῦτο, ἀπὸ πότε τὸ ἔχει εἰς τὴν ἐξουσίαν του, μὲ ποῖα ἀποδεικτικά, μὲ ποίους μάρτυρας δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι εἶναι ἰδικόν του; Ἄφου δὲ λάβωμεν τὰς ἰδέας ταύτας, τὰς παραβάλλομεν συναλλήλως, ἐξετάζομεν ἂν τὰ ἀποδεικτικά ἢ οἱ μάρτυρες ἀντιφάσκωσι, καὶ, ἀφου τὰ ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς, κρίνομεν ἀκολουθῶς ὅτι συμφωνοῦσιν ἢ ὅτι δὲν συμφωνοῦσιν. Ἄν κρίνωμεν ὅτι συμφωνοῦσιν, εὐκόλως δυνάμεθα νὰ ἐξέλξωμεν ἐκ τῆς πρώτης ταύτης κρίσεως, συλλογισμοὺς ἢ ἐπιχειρήματα πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ πράγματος, ἥτοι τὴν χρηστότητα, τὴν πίστιν, τὸν ἀριθμὸν τῶν μαρτύρων, τὴν χρονολογίαν τῶν φερομένων ἀποδεικτικῶν, κτλ. Ἄν δὲ τελευταῖον, τὸ ὁποῖον καὶ γίγνεται συχάκις, δυνάμεθα νὰ κάμωμεν πολλοὺς συλλογισμοὺς ὥστε νὰ καταπειθῶμεν ἡμεῖς, ἢ νὰ καταπέσωμεν ἄλλους ὅτι τὸ ὑποστατικὸν ἀνήκει εἰς αὐτὸν ὃς τις τὸ ἀπαιτεῖ, ὀφείλομεν νὰ βάλωμεν εἰς τοὺς συλλογισμοὺς μας τίναν ἥτοι μέθοδον πρὸς διασάφησιν τῆς ἀληθείας, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἔχοντος δίκαιον.

Τὸ ὁποῖον λοιπὸν ἡμεῖς κάμνομεν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὅνοῦς τὸ κάμνει πάντοτε ὅταν θέλῃ ν' ἀνακαλύψῃ τινὰ ἀλήθειαν. Πρῶτον μορφώνει ἰδέας, ἔπειτα παρ-

βάλλει τὰς ἰδέας ταύτας, καὶ ἡ σύγκρισις αὕτη εἶναι κρίσις Ἐκ τῆς πρώτης δὲ ταύτης κρίσεως γεννῶνται ἄλλαι, καὶ αὗται λέγονται Συλλογισμοὶ Γελευταίων δὲ τὰς ἰδέας ταύτας, τὰς κρίσεις καὶ τοὺς συλλογισμοὺς ἐκθέτει κατὰ τὴν φαινομένην εἰς αὐτὸν καθαρωτέραν Μεθόδου.

Τὸ κατὰ διαδοχὴν γινόμενον τοῦτο βῆμα τοῦ ἀνθρώπου πνεύματος μᾶς παρέχει τὰς φυσικὰς διαιρέσεις τῆς περὶ ἧς πραγματευόμεθα τέχνης Ὅθεν θεωροῦμεν διαιρέσει τὴν Λογικὴν εἰς τέσσαρα κεφάλαια· εἰς τὸ πρῶτον, θελοῦμεν διαλάβει περὶ τῆς Ἰδέας, εἰς τὸ δεύτερον, περὶ τῆς Κρίσεως, εἰς τὸ τρίτον, περὶ Συλλογισμοῦ, καὶ εἰς τὸ τέταρτον περὶ Μεθόδου.

Η ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΕΙΣ ΤΑΣ

ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΣ ΙΝΔΙΑΣ.

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΟΙ.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15^{ου} αἰῶνος ὅλη ἡ Εὐρώπη ἦτον εἰς μεγάλην κίνησιν. Αἱ σταυροφορικαὶ λεγόμεναι ἐκστρατεῖαι, ἡ ἐφεύρεσις τῆς Ναυτικῆς Πυξίδος, καὶ τῶν τεχνῶν αἱ πρόοδοι εἶχον διερεθίσει τὰ πνεύματα, καὶ διεγείρει τὴν φαντασίαν πολλῶν. Εἰς τὸ ἐξῆς ἡ Μεσόγειος Θάλασσα ἐφαίνετο πολλὰ στενὴ πλέον, καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὡς διὰ προγνωστικῆς τινὸς δυνάμεως, ἤσθάνοντο ὅτι ὁ κόσμος ὅλος δὲν ἦτον ἀκόμη γνωστός. Μετὰ ἀνησυχου περιεργείας ἀνεγίνωσκον πανταχοῦ τὰς εἰς τὸ ἐνδότερον τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς περιηγήσεις τοῦ ἐκ Βενετίας Μάρκου-Πόλου καὶ τοῦ Ἀγγλοῦ Ἰωάννου Μανδεβίλλου. Καὶ ὡς νὰ ἠγείρετο ἀπὸ βαθῶν ὕπνου τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ἀνθρώποι μετ' ἐπιμελείας ἀνέχοντες ἀληθείας αἱ παλαιαὶ τῶν Φοινίκων παραδόσεις, οἷτινες ἐβεβαίουν ὅτι εἶχον περιέλθει τὴν Ἀφρικὴν, καὶ τὰ λεγόμενα περὶ τενος

ἀρχαίας ἠπείρου, καλουμένης Ἀτλαντίδος, ἧτις διεκόπη παρὰ τῆς ὀρμῆς τῶν ὑδάτων Ἦτο δ' ἀνάγκη νὰ φανῆ πνευματώδης τις ἀνὴρ ὅστις νὰ συνεργήσῃ εἰς τὴν γενικὴν ταύτην ἐπιθυμίαν, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου νὰ ἀνακαλυφθῶσι νέαι χῶραι, ἀνεξάντλητοι πηγαὶ πλοῦτου καὶ συμβεβηκότων.

Ἀπὸ μικρῶν τινα γωνίαν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ἐμελλε νὰ γίνῃ ἡ κίνησις. Ἡ Πορτογαλλία διώξασα τοὺς μαύρους, εἶχεν ἀποκτήσει νῦν θάρρος. Κατασπαραχθεῖσα ἤδη ἀπὸ τὸν φανατισμὸν καὶ τὸ κατακτητικὸν πνεῦμα τοῦ ἔθρου τῆς ὑπῆγε καὶ αὕτη ἀνταμοιβαίως νὰ τὸν ζητήσῃ εἰς τὴν Ἀφρικὴν, καὶ ἐπέτυχε νὰ στήσῃ τὴν σημαίαν της εἰς τὸ φρούριον Κεῦταν. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐξήρκει δι' αὐτὴν πλέον. Περιωρισμένη οὖσα εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ἠπειρὸν διὰ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ὄρεων, ἠθέλησε νὰ ῥιφθῆ εἰς τὸν Ὠκεανόν, καὶ νὰ ζητήσῃ ευρυχωρότεραν καὶ πλατυτέραν γῆν Ἐφάνη τότε ὁ ἀνὴρ ὅστις ἐμελλε νὰ διενδύνη τὰς ἀνακαλύψεις καὶ νὰ διοργανίσῃ τὸ πνεῦμα τῆς κατακτητήσεως. Ὁ δὲν Ἐρρίκος, τρίτος υἱὸς Ἰωάννου Α' βασιλέως τῆς Πορτογαλλίας ἐδοξάσθη εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἀφρικῆς διὰ τῆς γενναιότητος καὶ τῆς ὀρθοδοξοκίτας του. Ἀλλὰ δέφερε πολὺ τῶν ἀπλῶν ἵπποτῶν τοῦ μεσαιῶνος. Μαθηματικὸς ἀριστος ὢν, ἐφῆρμασε τὴν ἀστρονομίαν εἰς τὴν ναυτιλίαν. Ἦτο δὲ καὶ τὸ σύνθημα αὐτοῦ Ἀπόφθεγμα. Ἦν ἄξιον ἄξιον τὸ ἀγαθόν.,

Ἐνὸσω ὁ Ἐρρίκος δεῖτριβεν εἰς Κεῦταν, εἶχε συνάξειν ἐκ τοῦ στόματος τῶν μαύρων, διαφόρους καθόληθις περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ἐπομένως ἔκρινεν ὅτι οὐκ ὀλίγα ἀνακαλύψεις ἠδύναντο νὰ γίνωσιν εἰς τὰ μέγιστα τοῦ, δὲ ἀγνωστα εἰς τοὺς Εὐρωπαίους μέρη. Ἡ μελίτη τῶν ἀρχαίων συγγραφέων τὸν κατέπεισεν ἐπὶ πλέον. Διηρεθίσθη δὲ ἀπὸ τὴν περιήγησιν τοῦ Εὐδόξου, ὅστις πλείσας ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης εἰς τὸν Ὠκεανόν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μεσόγειον διὰ τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ (Γιβραλτὸρ), καθὼς ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ἐκστρατείαν Ἀντωνίου τοῦ Καρχηδονίου, ὅστις ἀναχωρήσας ἐκ τοῦ Ἡρακλείου πορθμοῦ μετὰ

ἐξήκοντα πλοίων, ἐφθασε, παραπλέων τὴν Ἀφρικὴν, εἰς τὰ παραθαλάσσια τῆς Ἀραβίας.

Πρὸ πολλοῦ μὲν οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Πέρσαι καὶ Ἕλληνες ἐγνώριζον ὅτι ἡ Ἀφρικὴ ἦτο Χερσόνησος, χωρὶς ὅμως νὰ βασιζέωνται εἰς κάμμιν ἀπόδειξιν. Κατὰ μεταγενεστέρους χρόνους ὅμως ἐπνίξαν τὴν γνώμην ταύτην οἱ πεπαιδευμένοι, λέγοντες ὅτι ἦτο πολλὰ ἐσαυμένη διὰ διαφορῶν ἐπιχειρημάτων των ἐβεβαίονον οὗτοι ὅτι ἡ Ἀφρικὴ ἐπεκτείνεται μέχρι τοῦ Ἀνταρκτικοῦ πόλου, διὸ καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ εὐρεθῆ διάβασις εἰς τὰς Ἰνδίας. Ἐπρόσθετον δ' εἰς ταῦτα καὶ ὅτι ἡ ἕπειρος αὕτη ἤθελε μένειν πάντοτε διακεχωρισμένη τοῦ λοιποῦ κόσμου, διὰ τε τὴν ὑπερβολικὴν αὐτῆς θερμότητα τὴν ὁποίαν ἦτον ἀδύνατον νὰ ὑποφέρῃ τις, καὶ διὰ τὸ ἄπλευστον τοῦ Ὠκεανοῦ ὡς ἐνόμιζον.

Ὁ Ἑρρίκος ἠδυνήθη νὰ ὑπερβῇ τὰ ἐμπόδια ταῦτα. Διὰ νὰ ἐπιτύχῃ εὐκολώτερον εἰς τὸν σκοπὸν του, συνέστησε Ναυτικῆς Γυμνάσιον, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκάλεσε τοὺς καλύτερους Καθηγητάς. Ἡ ὠφέλεια τοῦ καταστήματος τούτου ἦτο μεγίστη. Ὅλαι αἱ περὶ ναυτικῆς γνώσεις συνηχθήσαν, οἱ πίνακες διωρθώθησαν, καὶ ἡ ναυτικὴ πύξις ἐγινε συνηθέστερα. Μέχρι τοῦδε ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανὸς ἐθεωρεῖτο ὡς ἄπλευστος καὶ μυστηριώδης ἄβυσσος, καὶ μόλις ἐτόλμων νὰ ἐξέλθωσι μικρὸν τι ἀπὸ τὸν Ἡράκλειον πορθμόν. Ἄλλ' ὁ τολμηρὸς Ἑρρίκος ἐπέτυχε τελευταῖον εἰς τοῦτο διὰ διαφορῶν μέσων καὶ διὰ τῆς παρὰ τοῦ Πάπα μάλιστα δεδομένης ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ κατέπεισε τοὺς συμπολίτας του νὰ κινδυνεύωσι τὴν ζωὴν των ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ 1418 ἐπέρασαν τὸ ἀκρωτήριο Νόν, καὶ τὸ 1419 ἀνεκάλυψαν τὴν Μινδεύραν. Τὸ 1433 ἐπέρασαν διὰ διαφορῶν κινδύνων τὸ ἀκρωτήριο Βοϊαδόρον, καὶ ἐπροχώρησαν ἀκολούθως μέχρι τοῦ Λευκοῦ ἀκρωτηρίου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην συστήνεται ἐταιρία τις πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν νέων κατακτήσεων.

Κατὰ τὸ 1440 ἐπέρασαν τὸ Πράσινον ἀκρωτήριο καὶ ἀνεκάλυψαν τὰς Ἀζορίους. Τὸ 1446 διήλθον τὴν Σενε.

γάλην, ὅπου ἔκαμαν συμμαχίαν μετὰ τῶν κατοίκων, ἀνύψωσαν φρούρια, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας ἐπρόσθεσεν εἰς τοὺς τίτλους του τὸ Κύριος τῆς Γουϊνέας. Δύο ἐυγενεῖς, κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, ἠθέλησαν νὰ γνωρίσωσι διὰ ξηρᾶς τὸ ἐνδότερον τῆς Ἀφρικῆς, καὶ ὁ εἰς ἐξ' αὐτῶν ἔφερε πολλὰς κασοδηγίας διὰ τὸ ἐμπόριον τῶν Μαύρων εἰς Ἰνδίας, διὰ τῶν ὁποίων ἐγινε βεβαιότερα ἡ διάβασις. Τὸ 1486 Βαρθολομαῖος Διάξος ἐφθασεν εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ μὲν κληθὲν τιμωρητικὸν, ὑπὸ δὲ Ἰωάννου Β' τῆς Καστίλης Ἐλπίδος ἀκρωτήριο. Ἡ κατὰ τὸ 1492 γενομένη παρὰ τῶν Ἰσπανῶν, διὰ τοῦ Κολόμβου, ἐφεύρεσις τῆς Ἀμερικῆς διερέθισε πλείοτερον τοὺς Πορτογάλλους, καὶ τελευταῖον τὸ 1497 (18 Ἰουλ.) Βάσκος Γάμας ἀναχωρήσας μετὰ τεσσάρων πλοίων ἐκ τῆς Ἰσπανίας, μετὰ πολλῶν μηνῶν κακοπαθείας καὶ διαφορῶν κινδύνων περιέπλευσε τὴν Ἀφρικὴν, καὶ τέλος ὀδηγούμενος παρὰ Ἰνδοῦ τινὸς πηδαιλιούχου, ἐφθασεν εἰς τὸν πρὸ τοσοῦτων χρόνων ποθητὸν λιμένα τῆς Καλικούτας. — Καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς παρὰ τῶν Πορτογάλλων ἀνακαλύψεως τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν.

Εἰς τὸν πλοῦτον ἄρθρον εἶναι ἀνάγκη τὰ διακόψωμεν πρὸς μικρὸν τὴν ἱστορίαν, ἐξετάζοντες λεπτομερέστερον τὸν ἀνακαλυπτόμενον ἤδη τόπον εἰς τοὺς Πορτογάλλους. Ἐπομένως θέλομεν ἰδεῖν ποίας προόδους ἔκαμαν εἰς αὐτὸν καὶ οὗτοι, καὶ οἱ λοιποὶ Ἕυρωπαῖοι.

Π Ο Κ Ι Λ Α

ΤΟΥ ΓΟΤΤΛΕΒΕΝ ΤΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ.

Ὁ τοσοῦτον περίφημος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Γερμανίας (διὰ τὰ παράδοξα συμβεβηκότα του) Κόμης Τοττλεβέν, ἐνὼ ἦτον εἰς τὴν Ῥωσικὴν ὑπουργίαν, ἐρχόμενος ἐκ τῆς Βαρσαβίας εἰς τὴν Πετροῦπολιν ἐπὶ μικρὰς τινὸς ἀμάξης, καὶ μετὰ ἐνὸς δούλου, κατελήφθη εἰς τὴν ὁδὸν ὑπὸ σφοδρᾶς

τρικυμίας, ἀπέχων ἀρκετὰ μίλια τῆς πόλεως, ἐνθα σκοπὴν εἶχε νὰ διαμείνῃ τὴν νύκτα. Ὁ ψυχρὸς καιρὸς, ἡ πληθίασις τῆς νυκτὸς, καὶ ἡ βροχὴ ἥτις τὸν κατεπλάκωσε, τὸν ἠνάγκασαν νὰ μείνῃ εἰς ξενοδοχεῖόν τι εὐρεθὲν κατὰ κλήν του τύχην, ὡς ἐνόμιζεν, εἰς τὸν δρόμον του. Ἐκ πρώτης προσόψεως οἱ ἄνθρωποι τοῦ ξενοδοχείου τὸν ἐφάνησαν γλυκεῖς, εὐπροσῆγοροι καὶ ὑποχρεωτικοί. Τὸν ἐδέχθησαν μετὰ μεγάλης οἰκειότητος, τὸν ἐπέσπεραν καθαρὸν καὶ παράμερον δωμάτιον, καὶ τὸν ὑπεσχέθησαν ἀξιόλογον δεῖπνον. Συνειθισμένος ὁ Τοττλεβέν, ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας, εἰς τὰς περιπλανήσεις, διεφύλαξεν ὡς σύστημα, εὐρισκόμενος εἰς τὰ ξενοδοχεῖα, νὰ μὴ διαμείνῃ ποτὲ εἰς τὸ ἴδιόν του οἶκον, ἀλλὰ νὰ συγκάθῃται μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἐμβαίνει εἰς συνομιλίαν μετὰ ἑκάστου εἴτε ξένου εἴτε ἐντόπιου. Ἦτο δὲ φύσει εὐπροσῆγορος, καὶ ἀστείως ἔλεγεν ἱστορίας, καὶ ἤκουε μετὰ ἡδονῆς ὅσας τὸν ἔλεγον οἱ ἄλλοι. Διὰ δὲ τὰ φυσικὰ του ταῦτα ἰδιώματα καὶ ἄλλα του πολλὰ προτερήματα ἔδελγον ὄλους, καὶ πρὸ πάντων μάλιστα τὰς γυναῖκας. Ἐπρόστρεξε λοιπὸν καὶ τώρα ὁ Τοττλεβέν εἰς τὴν παλαιάν του συνήθειαν, καὶ ἐμβῆκεν εἰς μακρὰν συνομιλίαν μετὰ τοῦ ξενοδόχου, καὶ, ἐξελεθόντος τούτου εἰς οἰκιακὰς ὑπηρεσίας, μετὰ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν διὰ ἀστείτητα ὑπεσχέθη μάλιστα ὅτι ἤθελε γίνεαι καὶ ἀνάδοχος τοῦ τέκνου τῆς. Ἐν τούτοις ὁμοῦς ἡ ὑπέρτρια τοῦ ξενοδοχείου, εὐειδῆς καὶ ὡραία νέα, ἐπηγαινοήρχετο εἰς τὸν μέγαν θάλαμον ὅπου ἐκάθηντο. Ὁ Κόμης δὲν ἐπρόσθεξε διόλου εἰς αὐτὴν, ἀλλ' ἐκείνη ἴστατο καὶ τὸν ἐκύτταξεν ἀσκαρδαμυκτῶς καὶ μετὰ συμτάθειαν. Ἡ φύσις ἢ του μεγαλοπρέπειαι, ἢ ζωηρότης τῆς συνομιλίας του καὶ τὰ ἀξιωματικά του παράσημα τὴν ἔδελγον. Ἡ ὑπέρτρια μὲν νὰ τὸν ἀκούῃ, ἀλλ' ἤθελε καὶ νὰ τὸν ὁμιλήσῃ κατ' ἴδιάν. Καὶ ἦτον ἀνάγκη μάλιστα νὰ τὸν ὁμιλήσῃ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, διότι ἄλλως ἦτο μάταιον πλέον, εὐρίσκειτο δὲ εἰς δευδὸν ἀγῶνα. "ὦ! πῶς, ἔλαγε κατ' ἑαυτὴν νὰ βασιτάσῃ ἢ καρδιά μου ν' ἀφήσω τοιοῦτον ἀξιόλογον ἄνδρα;" Δὲν

ἠδυνήθη τίλος νὰ κρατηθῇ πλειότερον, καὶ ἐνόστω αὐτὸς ὡμίλει ἀφροντὶς μετὰ τῆς κυρίας τῆς ἐπιτηδεϊότατα τὸν ἔκαμε νεῦμα ὅτι ἤθελε νὰ τὴν λαλήσῃ. Ὁ Τοττλεβέν, ἀνὴρ πολυπειρος καὶ εἰδήμων, τὸ ἐννήτην ἀμέσως, ἐπροφασίσθη ὅτι ἤθελε νὰ λάβῃ τὸν ἀέρα του ὀλίγον, καὶ ἐξῆλθεν. Ἡ ὑπέρτρια τὸν ἐπρόσμενεν εἰς τὴν θύραν τοῦ μαγειρίου, τὸν ἔλαβεν εἰς παράμερον τόπον, καὶ μετὰ βίας τὸν εἶπε τοὺς ἀκολούθους λόγους.

" Διὰ τὸν Θεὸν, κύριε, φυλάξου. Δὲν εἶσαι μετὰζῦ τιμίων ὡς στοχάζεσαι. Ἐμυρίσθησαν ὅτι ἔχεις χρήματα, καὶ ἔχοσι σκοπὸν μετὰ αὐτὰ νὰ σὲ ἀφαιρέσωσι καὶ τὴν ζωὴν, καὶ ἔστειλαν εἰδῆσιν καὶ εἰς τοὺς συντρόφους του. Φυλάξου ἀλλὰ διὰ τὸν Θεὸν νὰ μὴ μετὰ προδώσῃς, διότι ἐξάπαντος θέλουσι μετὰ θανάτωσιν, μᾶλλον ὅτι ἐγὼ εὐχριστῶς εἶδα τὴν ζωὴν μου παρὰ νὰ σὲ ἀφήσω νὰ χαθῆς."

Οἱ λόγοι οὗτοι ἔκαμαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Τοττλεβέν. Κοινὸς ἀνθρώπος ἄλλο δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ εἰς τοιαύτην περίστασιν, εἰμὴ νὰ προσπαθήσῃ νὰ φύγῃ. Ἄλλ' ὁ Τοττλεβέν ἀμέσως συνέλαβεν ἄλλην ἰδέαν.

"Σ' εὐχαριστῶ, νέα μου, ἀλλὰ σὲ παρακαλῶ νὰ μὲ εἰπῆς ἀκόμη καὶ τοῦτο. Πῶς περὶ ὁ Κύριός σου μετὰ τὴν γυναῖκά του;— Ἀξιόλογα!— Τὴν ἀγαπᾷ πολὺ;— Καὶ ὑπὲρ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του;— Ὑπαγε λοιπὸν, κόρη μου, ἂν γλυτώσω, θέλεις ἰδεῖν καὶ σὺ τὴν τύχην σου, ἂν ἀποθάνω, τὸ μυστικόν σου θέλει ἀποθάνει μετ' ἐμοῦ.

Ὁ κόμης ἐπέστρεφεν εἰς τὸν θάλαμον. Οὔτε ἐν βλέμμα δὲν τὸν ἐπρόδοσεν ὡμίλει καὶ ἐγάλα ὡς πρότερον, καὶ ὑπεκρίνετο μετὰ πλειοτέραν χαρὰν. Διέταξε δὲ μάλιστα ὄλοι νὰ συνδειπνήσωσιν ὁμοῦ, καὶ δὲν ἤθελε νὰ φάγῃ, ἂν δὲν συνεκάθηντο καὶ ἐκεῖνοι. Μετὰ δὲ τὸν δεῖπνον ἐπρόσταξε τὸν δουλὸν του νὰ φέρῃ κιβώτιόν τι τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀφήσειν εἰς τὸ οἶκμά του.

Εἰς τὸ κιβώτιον τοῦτο εὐρίσκονται, κύριε εἶπεν εἰς τὸν ξενοδόχον διακόσια ρούβλια διὰ τὰ ἐξοδα τοῦ ταξιδίου μου, σὲ τὰ παραδίδω νὰ μοῦ τὰ φυλάξῃς. Μετὰ ὀκτὼ ἔβδο-

μάδας όταν επιστρέψω, θέλω τὸ ἔχει πλήρες χρυσῶν νομισμάτων, καὶ θέλω φέρι μαζήμου καὶ ἐναξιόλογον δῶρον διὰ τὸ τέκνον σας. — Ὁ ξενοδόχος τὸν νύχρηστίησε, τὸν ὑπεσχέθη ὅτι ἤθελε φυλάξει καλὰ τὸ κιβώτιόν του, καὶ λαβῶν τὸν λύχνον, ἠτοιμάζετο νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὸ οἶκόν του. “Κυρία, εἶπεν ὁ Κόμης μετὰ γέλωτος, ἐπεθύμουν ἢ Εὐγενεία σου νὰ ἐλάμβανες τὸν κόπον νὰ φέγῃς, διότι φυσικὰ εἶμαι τέσον δεισιδαίμων ὥστε εἰς ἕποιν δῆποτε ξένον οἶκον ὑπάγω, εἶναι ἀδύνατον νὰ κοιμηθῶ, ἂν ἡ οἰκοδέσποινα δὲν μὲ φέγῃ. “

Ἡ γυνὴ ἐξ-πλάγη καὶ ἴστατο θεωροῦσα μὲ ἀπορίαν τὸν ἄνδρα τῆς Ἄλλ’ ὁ κόμης χωρὶς νὰ προσμείνῃ ἀποκρισὶν ἔλαβε τὸν λύχνον, τὸν ἔδωκεν εἰς τὴν χεῖρα αὐτῆς, καὶ τὴν ἔσυρε νὰ τὸν ὀδηγήσῃ, λέγων ὅτι δὲν ἤλπιδε νὰ τὸν ἀρνηθῇ τοιοῦτον μικρὸν πρᾶγμα, ἐνῶ μάλιστα ἐμελλε νὰ γίνῃ ἀνάδοχος τοῦ τέκνου τῆς, καὶ τέλος εἶπε καὶ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς νὰ τὴν συνοδεύσῃ Ἐμβῆκαν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ κόμητος. Ὁ Τοττλεβέν εἶχε κρεμαμένην ἐπὶ τῆς κλίνης του ἀπὸ τὴν ἡμέραν μίαν διπλὴν καραβίαν. Ἐνόσω ἡ γυνὴ ἠτοιμάζετο νὰ θέσῃ ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ φῶς, ἤρπασεν ὁ κόμης ἀμέσως τὴν καραβίαν, καὶ ὀρμήσας μεταξὺ τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναικός, μὲ φωνὴν σοβαρὰν καὶ ὀργίλον.

“Ὀχι, κυρία μου, ἐφώνησε, δὲν πρέπει νὰ χωρισθῶμεν τοσοῦτον ταχέως. Ἡ εὐγενεία σου εἶναι ἀνάγκη νὰ καθίσῃς ἐδῶ, καὶ νὰ περάσῃς μετ’ ἐμοῦ τὴν νύκτα. Σὲ ὀρνύω διὰ τὴν τιμὴν σου· ἀλλ’ εἰς τὸν μικρότερον θόρυβον εἰς τὴν θύραν μου, ἢ τὴν παραμικροτέραν ἀντίστασίν σου ἢ καὶ δι’ ὅποιονδήποτε ἄλλο κίνημά σου, τὸ ὄπλον τοῦτο θέλει στείλει καὶ σὲ καὶ τὸ τέκνον σου εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν.”

Καὶ οἱ δύο ἐξεπλάγησαν, καὶ ἔμειναν ἄφωνοι εἰς τοιοῦτον παράδοξον κίνημα. Τελευταῖον ὁ ἀνὴρ διακόψας τὴν σιωπὴν, ἤρχισε νὰ τὸν φοβερίζῃ ὅτι ἤθελε καλέσει τοὺς ἀνθρώπους του πρὸς βοήθειάν των.

“ Δὲν ἀμφιβάλλω, κύριε, εἶπεν, ὅτι ἔχεις ἰσθμῶδες, ἀλλὰ δὲν ἐμποροῦν νὰ προφθάσῃσι τοσοῦτον ταχέως, ὥστε νὰ λυτρώσωσι τὴν σύζυγόν σου ἀπὸ τὸν θάνατον. Σκύλος ἂν μὲ πλησιάσῃ, μυῖα ἂν ἔλθῃ ἐπάνω μου, τὰ ἐντόσθια τῆς γυναικός σου θέλουσιν ἐκχυθῆν ἐν τοῖ ἅμα. Παρεκτός δὲ τῆς καραβίνας κύτταξε καὶ τὰ δύο ταῦτα πιστόλια. Τὸ ὁμολογῶ ὅτι ἴσως ὁ ἀρῆς μός σας μὲ νικήσῃ, ἀλλὰ θέλω στείλει δύο τρεῖς πρὸ ἐμοῦ. Ἰοῦτο συνειδέξω πάντοτε εἰς τὰ ξενοδοχεῖα· ἂν δὲν σὲ ἀρῆσῃ, θέλεις τὸ μετανοήσῃς. Κύτταξε καλὰ τὰ ἄλογά μου, ἔχε ἐτοιμὴν τὴν ἄμαξάν μου, καὶ καλὴν νύκτα. . .

Οἱ κακοὶ πάντοτε χάνουσι τὸ θάρρος, καὶ εἶναι φυσικὰ ἄνθρωποι. Ἡ γυνὴ ἔμεινε, καὶ ὁ ἀνὴρ τῆς ἀπεσύρθη. Ὁ Τοττλεβέν ἐκάθισεν εἰς τὴν τράπεζαν ἀντικρὺ τῆς ξενοδόχου, καὶ ἐπέρασε τὰς ἄρας του εἰς τὸ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν. Ἐκράτει δὲ συγχρόνως καὶ τὴν καραβίαν εἰς τὴν χεῖρα. Εἰς τὴν παραμικροτέραν δὲ ταραχὴν εἰς τὸν οἶκον, ἡ γυνὴ ἔτρεμεν ὡς κατάδικος, λέγουσα πρὸς αὐτὸν νὰ μὴν ἦναι τοσοῦτον βιαστικὸς, καὶ τὸν ἐβεβαίονεν ὅτι δὲν εἶχε νὰ φοβηθῇ τὸ οὐδὲν. Τὴν αὐγὴν ἤλθεν ὁ δοῦλος τοῦ Τοττλεβέν, τὸν εἰδοποίησε πρῶτον τίς ἦτο, τὸν ἔφερε τὸ κιβώτιον (τὸ ὅποιον εἶχεν ἐμπιστευθῆν εἰς τὸν ξενοδόχον) καὶ τὸ πρόγευμα. Μαδῶν δὲ ὅτι ἡ ἄμαξά του ἦτον ἐτοιμος, ἐσηκώθη καὶ εὐχαριστήσας τὴν ξενοδόχον διὰ τὴν καλωσύνην τῆς, τὴν παρεκάλεσε νὰ τὸν συνοδεύσῃ καὶ ἕως εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου. Σταθεῖς δὲ αὐτοῦ, διέταξεν ἀμέσως νὰ τὸν φέρωσι τὴν ὑπηρετρίαν ἣτις τὸν εἶχεν εἰδοποιήσῃ. Ἐ. προχώρησεν αὐτὴ τρέμουσα· ὁ δὲ Τοττλεβέν προσφέρων εἰς αὐτὴν βαλάντιον πληρὺς χρυσῶν νομισμάτων— “Λάβε τα, τὴν εἶπε, καὶ νυμφεύσου μὲ αὐτά· ἀλλ’ ἂν φοβῆσαι νὰ μείνης ἐδῶ· ἔλθε μετ’ ἐμοῦ, καὶ σὲ ὑπόσχομαι ὅτι θέλω φροντίσει διὰ ὅλας σου τὰς ἀνάγκας.”

Ἡ νέα ἐπήδησεν εἰς τὴν ἄμαξάν, χωρὶς νὰ γυρίσῃ νὰ ἰδῇ ὀπισθὲν τῆς. Τοῦ Τοττλεβέν ὁ ὑπηρετῆς ὡς

τις ἐκοιμάτο τὴν νύκτα εἰς τὸν μέγαν θάλαμον, τὸν εἶπεν ὅτι ἴδε περὶ τὰ μεσάνυχτα τρεῖς ὄπλισμένους εἰσελθόντας εἰς τὸν οἶκον, οἵτινες καὶ συνομιλήσαντες ἀρκετὴν ὥραν μετὰ τοῦ οἰκοδεσπότης ἀνεχώρησαν. Ἡ δὲ ὑπρέτρια, ἣτις ἦτον ἐν ἔτος σχεδὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦτον, τὸν εἶπεν ὅτι καὶ ἄλλοι δύο ξένοι ἐχάθησαν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ ἐξεύρη πῶς. Ὁ Τοττλεβέν εἰδοποίησε τὴν ἀστυνομίαν τῆς πλησιεστέρας πόλεως, περὶ ὧν τούτων. Τὴν δὲ νέαν, μετὰ παρέλευσιν καιροῦ τινός, ἐνυμφεῖθη, καὶ συνέζησε μετ' αὐτῆς εὐτυχῶς.

~~~~~

Γ Ν Ω Μ Α Ι.

Κάνεν ἄλλο πρᾶγμα δὲν εἶναι τόσον κολλητικόν, ὅσον τὸ παράδειγμα, ἐπειδὴ δὲν κάμνομεν ποτὲ οὔτε μεγάλα καλὰ, οὔτε μεγάλα κακὰ, χωρὶς αὐτὰ νὰ γείνωσι καὶ ἄλλων τοιούτων αἷτια. Μιμούμεθα πολλάκις τὰς καλὰς πράξεις ἀπὸ ἀμύλλαν, καὶ τὰς κακὰς ἀπὸ φυσικὴν μας κακίαν, τὴν ὁποίαν ἡ ἐντροπὴ εἶχε φυλακισμένην, καὶ τὸ παράδειγμα τὴν ἐλευθερόνει.

Κάνεν πρᾶγμα δὲν εἶναι ἀδύνατον, ἐπειδὴ εἶναι δρόμοι οἵτινες φέρουν εἰς κάθε πρᾶγμα καὶ ἂν ἡμεῖς εἴχαμεν ἀρκετὴν θέλησιν, πάντοτε ἠθέλαμεν ἔχειν ἀρκετὰ μέσα.

Ἡ ἄκρα ἐμπειρία συνίσταται εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ τις τί ἀξίζει κάθε πρᾶγμα

Καὶ τοῦτο εἶναι μεγάλη ἐμπειρία, τὸ νὰ ἐξεύρη τις νὰ κρύπτῃ τὴν ἐμπειρίαν του.

Ἐλεῖνο τὸ ὁποῖον φαίνεται ἐλευθεριότης, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταμορφωμένη κενοδοξία, ἣτις παραβλέπει μικρὰ κέρδη, διὰ νὰ φθάσῃ εἰς μεγαλήτερα.

Η
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.

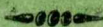
ἤτοι

ΠΕΡΙΣΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ἐκδιδόμενον κατὰ μῆνα
(εἰς δύο τυπογραφικὰ φύλλα)

ὑπὸ

ΖΑΧΑΡΙΟΥ Δ. ΛΑΜΠΙΣΗ.

Τὸν γὰρ μὴ δυνάμενον δοῦναί τε
καὶ δέξασθαι λόγον, ἀνεπιστή-
μονα εἶναι (φημί)· προσλαβόντά
δὲ λόγον δυνατόν τε ταῦτα πάντα
γεγονοῦσι, καὶ τελίως πρὸς ἐπι-
στήμην ἔχειν.

Πλάτ. Θεαίτητ.

ΕΝ ΣΜΥΡΝῃ.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ.

1842.